ԺԶ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4077 ՅՈՒԼԻՍ 27 / 8 ՕԳՈՍՏՈՍ 1899 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 2 ՌԷՊԻՒԼ ԱԽԸՐ 1317 ԺԶ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4077

درعلیه غلطه‌ده (آرهولك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سی
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK„
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ.

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան.	140 Ղ.ռ
» »	վեցամսեայ.	70 »
» »	եռամսեայ.	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան.	40 Ֆրք
» »	վեցամսեայ.	20 »

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով:
Տեղական բաշխարարի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի:
Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ.

ԿԱՐՍԻ ՀԱՅԵՐԸ

ԵՒ ԻՐԵՆՑ ԱՌԱՋՆՈՐԴԸ

(ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ)

Զինուորական Նահանգապետից յետոյ Կարսում, որպէս զինուորական ամենանշանաւոր մի կէտում, մեծ դերք և նշանակութիւն ունի և տեղական բերդապահ—կոմենդանտը (հրամանատարը)։

1876ից յետոյ այդ պաշտօնը վարում էր գեներալ Ֆատէեվ։ Դա մի ծերունի գեներալ էր, իր հասակին անհամեմատ առոյգութեամբ և աշխուժութեամբ։ Այդ զինուորականը մի մոլեռանդ կրօնասէր էր և Հայ Եկեղեցու հարցում, ամենագլխաւորն էր ռուս հոգեւորականութիւնից յետոյ, որ սկզբից որոշած տեղում թոյլ չտուեց Հայերին եկեղեցի շինել, առարկելով «Ռուսաց ուղղափառ Եկեղեցու» մօտաւորութիւնը։

Եկեղեցին չշինուեց և այդ մասին ընծայուած գետինը մեծ տարածութեամբ քաղաքի ամենալաւ տեղում մնում էր այնպէս ընկած, որովհետեւ այնտեղ որ և է շէնք շինելու ձեռնարկող չկար և ձեռնարկէին էլ, հրամանատարը չպէտք է թոյլ տար, գտնելով պատերազմական օրէնքներին հակառակ՝ իր թնդանօթների բերաններին ուղղութեամբ որ և է երկյարկանի շէնքի գտնուիլը։

Եւ այդպէս երկար էլ երեւի անօգուտ ընկած կը մնար այդ հողը, եթէ մի գեղեցիկ օր Կարսում յաջորդ (առաջնորդ) չնշանակուէր Եղիշէ վրդ. Մուրատեան։

Ձմեռն էր որ եկաւ, ոչինչ չունէինք։ Ուսումնարանական շէնքը մի ժայռի վրայ շինուած, աւելի նման էր ախոռի քան կրթական հիմնարկութեան. մռայլ, խարխուլ, առանց օդի և լոյսի։ Նրան կցած անշուք եկեղեցուն միաւորում էր երկու հին սենեակներ, որ ծառայում էր որպէս առաջնորդարան։ Անձրեւի ժամանակ ջուրը առաստաղից այնպէս էր կաթկթում, որը կատարեալ լիճ էր կազմում սենեակի յատակի վրայ։ Հին կահ կարասիով կահաւորուած այդ ողորմելի գոմերումն էին ընդունում շատ անգամ Նախկին առաջնորդները իրենց շատ նշանաւոր հիւրերին։

Ուսուցիչների երկու տարուան ռոճիկները մնում էին ապառիկ. Ներկան չէր վճարուած։ Փոքրաթիւ հասարակութիւնը աղքատ։ Յուսահատութիւնը և ծուլութիւնը ցոյց էին տալիս իրենց ամէն կողմից։

Եւ ահա այդպիսի պայմաններում այդ կեանքով, աշխոյժով և թարմութեամբ լի երիտասարդ վարդապետը գործելու տենչանքով և բուռն եռանդով կպաւ գործի. և ինչ որ նա արեց կարճ ժամանակում, ինչ որ նա գլուխ բերեց յամառութեամբ և կամքի ոյժով, իսկապէս հրաշք կարելի էր համարել, մի գործ, որ նրա նախորդները տասնեակ տարիների ընթացքում, աւելի յաջող պայմաններում ոչ միայն չարեցին՝ այլ երեւակայել անգամ չէին կարող։

Տարի ու կիսուայ մէջ, ընդհանուր հիացումի և ոգեւորութեան մէջ նա սկսեց և աւարտեց.

1.—Մի փառաւոր շէնք բաղկացած 12 ընդարձակ կրպակներից, որոնք եկեղեցու օգտին տարեկան 4,000 րուբլի մօտ եկամուտ են բերում։ Այդ շէնքը գնահատում են 40 հազար։

2.—Մի շքեղ ուսումնարան, որը կարող եմ ասել Կովկասի մէջ առաջինն է իր մեծութեամբ և առողջապահական յարմարութիւններով։ Նրա առաջ շինել տուեց պարտէզ, երեխաների համար։ Ուսումնարանի ծրագիրը «արհեստա-գիւղատնտեսական» պիտի լինէր։ Այդ շէնքը գնահատում են 60,000 րուբլի։

3.—Նա շինեց, աւարտեց և փառաւոր կերպով կահաւորեց մի սքանչելի առաջնորդարան իր բոլոր յարմարութիւններով, որ պատիւ կարող է բերել մայրաքաղաքին անգամ։

4.—Նա վճարեց ուսուցիչների ապառիկները տարիներից մնացած։

Եւ այդ բոլոր գործը սկսեց նա ջնջին գումարով, զգալով իր մէջ կամք, և սրբութեան հաւատ ունենալով։ Նա մտադիր էր, անմիջապէս դրանից յետոյ, սկսել նաեւ մայր եկեղեցու կառուցումը, երբ կառավարութեան վերջին կարգադրութիւնը՝ ուսումնարանները յանձնելու մասին, անպատսելի կերպով թուլացրին նրա ձեռքերը և նա ստիպուած եղաւ գնալ Պետերբուրգ աշխատելու իր ուսումնարանի համար, որը որպէս «արհեստա-երկրագործական» դպրոց՝ չպիտի մտնէր եկեղեցա-ծխական ուսումնարանների շարքը։

* * *

Մի տարի է որ ես հեռացել եմ Կարսից, բայց և այնպէս անկարող եմ մոռանալ այդ ոգեւորութեամբ լի օրերը։ Ամէն առաւօտ դուք Եղիշէ Հայրսուրբին կը տեսնէիք ժամը 5ից շէնքի վրայ կարգադրութիւն անելիս. արեւ, անձրեւ, նշանակութիւն չունէին նրա համար։ Կիրակի նա խօսում էր եկեղեցում։ Տասնեակ տարիների ընթացքում լսելով շատ նշանաւոր եկեղեցականների, ես չեմ զգացել այն քաղցր տպաւորութիւնը ինչ որ նրա խօսելու ժամանակ։ Նա խօսում էր պարզ, գեղեցիկ առոգանութեամբ, անկեղծ ոգեւորութեամբ, առանց դերասանական ձեւերի. Նա խօսում էր սրտից. Նրա քարոզներում վերացական բաներ չկային. խօսում էր առօրեայ կեանքից. և գնալով աւելի և աւելի ոգեւորվում էր։ Եկեղեցում տիրում էր խորին սքանչացում և հենց այդպիսի ժողովրդին մագնիսացրած րոպէներում, նա առաջ էր քշում իր նպատակները։ Նրան պատասխանում էին ոգեւորութեամբ։ Եւ այդ ոգեւորութիւնը առաջ բերելու համար նա առիթ չէր փախցնում։ Առիթ չէր փախցնում ոչ միայն մեզ մօտ, այլ և այն հարեւան ազգերի մօտ, որոնց հետ մենք ապրում էինք մի երկրի, մի հողի վրայ։

Մեռնում է Պարսից Շահը, և Հայրսուրբը գնում է մխիթարելու մեր ոգաւոր պարսիկ հարեւաններին, որոնք նրան ընդունում են սիրով։

Վրաց մէջ մեռնում է մի յայտնի գիտնական հոգեւորական։ Մեծ վիշտ էր պատճառել Վրացիներին այդ կորուստը և ահա Հայրսուրբը՝ հոգեհանգստի ժամանակ Վրաց եկեղեցում, վրացերէն լեզուով մի փառաւոր ճառ է խօսում, Ներկայ Վրացիների շատերի աչքերից արտասուք թափել տալով, որոնք գալիս են ժամերգութիւնից յետոյ Հայ սուրբի ձեռքը ամելու և իրենց սրտագին համակրանքը յայտնելու։

Նա նոյնպէս ռուսերէն լեզուով մի փառաւոր ատենախօսութիւն արեց, զինուորական մի հանդէսի ժամանակ, ուր նա որպէս պատուաւոր հիւր հրաւիրուած էր տեղական սպայակոյտի և գեներալների կողմից, որը հիացրել էր բոլորին։

Եւ այդպէս հայ, ռուս, վրացի, պարսիկ, բոլորը սիրով և համակրանքով էին վերաբերվում Նրան։

Կոմենդանտ Ֆատէեվ, որ այնքան հակառակ էր սկզբներում որ և է շինութեան, ասել էր. «Բատիւշկա (Հայրսուրբ) շինիր ինչ որ քեֆդ ուզում է»։ Նրա եւ Նահանգապետ Տոմիչի մօտ միշտ ամենասիրելի հիւրն է Մուրատեան Եղիշէ վարդապետը։

Նահանգապետը առաջարկել էր Նրան ամէն հարկաւոր դէպքում դիմել իրեն և Նրա խնդիրները չեն մնայ, եթէ հնարաւոր է կատարել, երկու օրից աւելի անկատար։

Շէնքերի սկսելիս մասնաժողովի անդամները որոնք բաղկացած էին Դ. Խալթեանից, Մ. Ղանդաղչեանից, Գ. Սրոպյիկեանից և Աբէլ Ապրեսեանից, գրեթէ թերահաւատութեամբ սկսել են գործը. և երբ Խալթեան ուզում էր ինչ որ անյուսութեան մասին խօսել.

— Հայտէ, ասում էր Հայրսուրբը, ժամանակ չէ խօսելու. մի վախենաք։

Նստել ենք կառքը և առաջին տունը ուր գնացինք, մեզ ընդունեցին սիրով եւ տուին 200 րուբլի։

Այդ տեղից սկսւեց մեր յաջողութիւնը. ոգեւորութիւնը այնպէս էր, որ աղքատիկ տներում պատահում էինք այսպիսի տեսարանների.

Տանտէրը ծիծաղ երեսով բերում էր տասը րուբլի (շատ քան թէ կարող էր) և ներողութիւն խնդրում որ հնար չունի շատ տալու։ Ուզում ենք դուրս գալ։ Դռնից դուրս առաջ է գալիս տանտիրոջ կինը և դնում է մեր առաջ իր գլխից կտրած մի ոսկի, խնդրելով ընդունել այդ էլ իր կողմից։ Եւ այդպիսի շատերը, տուեցին մեզ ապարանջաններ, զարդեր, եայլն։

Փօստայում ծառայող մի կառապան որ ստանում էր ամիսը 30 րուբլի, ինքնաբերաբար բերեց և տուեց 25 րուբլի։ Պատահում էին սրտաշարժ դէպքեր. լինում էին և ծիծաղելի «կուրիօզներ»։ Երբ տուողների անուններ գրում էինք, մի պարոն իր մօր անունը չէր գիտեր, սովորութիւն չլինելով Նահանգապետական տներում մեծ կանանց անունով կանչել, խեղճը չգիտէր իր մօր անունը՝ որը պիտի գրուէր. մի րոպէ նա շփոթւեց, կարմրեց, և խոստովանեց որ չգիտէր։

Տները մտն գալիս մենք վաղօրօք իմաց էինք տալիս, ուր որ պիտի գնայինք։ Սկսում ենք առաջինից. բերում են թէյ, կոնեակ, մրգեղէն. անհնար է մեզ ամէն տեղ թէյ խմել, սկսում ենք մերժել. հարուստ տներում զիջ չէին ստիպում. բայց հարցը փոխւեց երբ անցանք արհեստաւորների շարքը. այդտեղ մերժումը վիրաւորական էր արդէն. «Եփեւ աղքատ ենք, մեր թէյը լաւը չէ, և դուք արժան չէք համարում խմել» ,—ասում էր տան տէրը և սիրտը կոտրած ուզում էր յետ տանել։ Ճար չկար, պիտի խմէինք. Բայց գործը ծանր էր. դերերը բաժանեցինք. թէյի կէս մասը ես պիտի խմէի, կէսը Պ. Սրոպյիկեանը. կոնեակը Ղանդաղչեանը. իսկ միրգը և մասամբ թէյը, եթէ ոյժերս չզօրէր՝ Հայրսուրբը։

Գեղեցիկ օրե՛ր. ես երբեք չեմ մոռանալ դրանց։

* * *

Մի անգամ խօսք բացւեց հարեւան մի հայ բողոքական գիւղի վրայ, որի բնակիչները շատ թշնամաբար էին վերաբերվում որպէս թէ դէպ ի իրենց Լուսաւորչական եղբայրները։ Պատմում էր այդ տեղական քահանաներից մէկը։

—Է՛, Տէր Յակոբ, ասեց Հայրսուրբը, ինչ կ'ասես եթէ ես գնամ նրանց մօտ և նրանք ոչ միայն ինձ սիրով ընդունեն, այլ և շինութեանս համար էլ րուսական փող տան։

Տէր Հայրը գլուխը թափ տուեց։ Միւս օրը կիրակի էր։

—Գէորգ աղա — ասեց Հայրսուրբը իր կողքը նստած Գ. Իբրահիմեանին — վաղը գնում ենք այդ գիւղը։ Գէորգ աղան նկատեցի որ քթի տակ ծիծաղեց։

Միւս օր Հայրսուրբը իր ուղեկիցներով մտնում է գիւղը, և գնում է ուղղակի ժողովարան, որտեղ հաւաքուած են լինում գիւղացիները։ Կարծելով որ վարդապետը որ և է կրօնական բան պիտի խօսի, նրան սկզբից ընդունում են սառը. սակայն Հայրսուրբը անցնում է բեմը. սկսում է բոլորովին ուրիշ նիւթից և այնպէս յափշտակում ու ոգեւորում է դրանց, որ միւս օր գիւղացիներից գալիս է մի պատգամաւորութիւն բերելով իր հետ 700 րուբլի մի նուէր և խնդրելով ընդունել իրենց այդ փոքրիկ եղբայրական նուէրը՝ սկսուած գործի օգտին։

Եւ դա ինքնաբերաբար, առանց Հայրսուրբի կողմից որ և է փոքրիկ ակնարկութիւն անելու։

Մոռացայ ասել որ շէնքերի վրայ բանեցին բազմաթիւ Թուրքահայեր, որոնց ողորմութեան (օգնութեան այդ ամենավատ ձեւի փոխարէն) գործ և աշխատանք տուեց Հայրսուրբը։

Նա թշնամիներ ալ ունէր. և շատ բնական էր այդ։ Նրանք երկար լռում էին. իսկ երբ կառավարչական կարգադրութիւնը եկաւ որ թէեւ ոչ միայն Կարսին այլ ընդհանուրին էր վերաբերում, այդ մարդիկ հրճուեցան և ժպտացին։

Բայց, գործը չմեռաւ.....

Թող նա օրինակ դառնայ այն ծոյլ և անպէտք հոգեւորականների համար, որոնք վերարկուն հագնում են մի միայն ծուլութիւնից և հանգիստ ապրելու փափագից։

Ազուանեան եպիսկոպոսի մասին պատմում են որ նա կը նստէր տախտի վրայ և իր հինգնոց լիրաներով լիքը տոպրակը կողքը դնելով, կը սկսէր նրանք բռով վերեւ քցել և բռնել. և անց էր կացնում օրը դրանով։ Երջանիկ և խաղա՜ղ... կեանք։

Մեռա՛ւ. Փողերը տարան ով որ ճարպիկ էր. և յիշատակն էլ մոռցուեցաւ։

ԱԲԷԼ ԱՊՐԷՍԵԱՆՑ

Պագու, 12 Յուլիսի

ԵԳԻՊՏԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔԷ

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ, 18 Յուլիս

Եգիպտոսի վիճակին առաջնորդի ընտրութիւնը կատարելու խօսք չկայ տակաւին, և ըստ ամենայն հաւանականութեան, վիճակիս գործերը տակաւին ժամանակ մը պիտի կառավարուին Տեղապահի մը ձեռքով։

Եգիպտոս արդէն տեղապահ մը ունէր յանձին Տ. Յակոբ Աչոտ եպիսկոպոսին, բայց այս վերջինը հրաժարելու հարկին մէջ գտնուեցաւ, անձնական տկարութիւն պատրուակելով։ Հիմայ կը խորհուի անոր տեղ ուրիշ եպիսկոպոս տեղապահ մը կարգել և խօսք կը պտտի մայրաքաղաքին ամէնէն ծանօթ մէկ քանի բարձրաստիճան եկեղեցականներու շուրջը։ Մեր կարծիքով, այդ եկեղեցականներէն ո՛չ մէկը պիտի ուզէր, տուեալ պայմաններուն մէջ, Եգիպտոս գալ և Տեղապահութեան պաշտօն ստանձնել, այնպէս որ աւելորդ յոգնութիւն մը պիտի ըլլայ եպիսկոպոսա-տեղապահի ընտրութիւն կատարելը։

Եգիպտոսը մօտէն ճանչցողները շատ լաւ գիտեն թէ այդ վիճակին ազգային գործերը քանի մը մեծերու ձեռքը կը գտնուին։ Եղող Առաջնորդը կամ Տեղապահը, եթէ կ'ուզէ հանգիստ կեանք անցընել, պարտաւոր է անոնց կամքին համակերպիլ. հակառակ պարագային՝ «Առեալ զվեղար ելեալ երթիցես» տխուր հարկին մէջ կը գտնուի։ Պատրիարքարանի օրէնքը հոս գոյութիւն թէ՛ ունի եւ թէ՛ չունի։ Եթէ այդ օրէնքը ազդեցիկ տարրին գործին գալու ըլլայ՝ գործադրութեան կը դրուի ամենամեծ խնամքով. հակառակ պարագային՝ անոր գոյութիւնն իսկ անգիտանալ կ'ուզուի։ Այս պայմաններուն տակ, Եգիպտոսի մէջ պաշտօն վարելը ինչ ինչ տեսակէտով աւելի դժուար է քան թէ գաւառներու հեռաւոր անկիւնները։

Իբրեւ այս վիճակը միայն ա՛յն ժամանակ կրնայ փոքր ի շատէ բարեկարգուիլ, եթէ ընտրուելիք Առաջնորդը ընդհանուր յարգանք վայելող ազդեցիկ անձնաւորութիւն մը ըլլայ։ Այնպիսի մէկը՝ որ կարենայ պատկառանք ազդել նոյն իսկ այն քանի մը մեծերուն որոնց կամքը կը տիրէ վիճակիս հանրային գործերուն վրայ։

Յայտնի է որ այս մեծերը ի բնէ չար հակումներ ունեցող անձնաւորութիւններ չեն։ Ընդհակառակը։ Իրենց գլխաւոր՝ եւ պիտի ըսէի միակ պակասութիւնը սա՛ է որ տոհմային դաստիարակութենէ զուրկ ըլլալով, ազգային-եկեղեցական կանոններուն անհմուտ են։ Դժբախտութիւնը հա՛ն է որ իրենց շուրջը դարձող անձերն ալ ուղղամտութեան տիպարներ չեն եղած և շատ անգամ գիտակցաբար մոլորեցուցած են զանոնք, օգտուելով անոնց ունեցած խակութենէն՝ ազգային գործերու մէջ։ Ազդեցիկ առաջնորդ մը, երբ յաջողի մեծերուն վստահութիւնը վայելել, կարող է աստիճանաբար այս անպատեհութեանց առաջքը առնել, տակաւ հեռացնելով մեծերուն քովէն անարժանները և յարատեւ շփմամբ ջամբելով այդ անձնաւորութեանց՝ մեր հանրային-եկեղեցական կեանքի կենսունակ գիտելիքները։ Մենք կը կարծենք որ տոհմային դաստիարակութեան աստիճանական զարգացումը ինքնին կը յաջողի վերջ մը դնել կամայականութեանց, որով այն ժամանակ Եգիպտոսի բարձրաստիճան ազգայինները անսայթաք կարող կ'ըլլան քալել հանրային կեանքի մէջ և օգտակար ծառայութիւններ մատուցանել իրենց հասարակութեան և Եկեղեցին։

ՏԵՂԱՑԻ

ԳԱՆԳԱՏՆԵՐՈՒՆ ԾՐԱՐԸ

Պատրիարքարանէն Պետրոս վարդապետի հասցէին ղրկուած եկեղեցական զգեստները, զորս Կարօտ եկեղեցիներու բաշխելու Պատրիարքական հրամանն ալ միասին ղրկուած էր, վարդապետը ժամանակին արդէն ծախած է ու խնդիրն ալ փակեր է. հիմայ ինչ ըսել կ'ուզուի։

Բայց եթէ բան մը կայ ըսուելիք, որ վերջինը ու ստոյգն ըլլայ, ինչպէ՞ս հաւատայինք թէ ան ալ իրօք ինքը պիտի դուրս գայ խոստովանելու։ Եթէ Պետրոս վարդապետ չուզէ ըսել չիտակը, ան ատեն իրա՞ւ է որ Պոլիս պիտի կանչուի. բայց, կ'ըսենք, եթէ Պոլիս չգալու պատրուակներ հանէ մէջտեղ, հիւանդ է, քիթի մշտնջենաւոր ցաւ մը ունի, ծեր է, անկէ առաջ, օդերուն տապայեղծ վիճակը կայ անկէ վերջը. Պատրիարք Սրբազանը այս մէկէ աւելի պատճառաբանութիւնները ինչպէ՞ս մէկի պիտի վերածէ ու այդ մէկն ալ ջուրն ի վար տայ։

Եթէ ըսենք, կամաւոր ճամբորդութիւն մըն է այս, Հայր սուրբը բարեհաճի Սիւրսիւրիի ու Դատեմի վանքերուն առաջիկայ հունձքը ոսկիի վերածելէ յետոյ, ձմրան մօտ Պոլիս ճամբորդել, Պատրիարք Սրբազանին և Կրօն. ու Քաղ. Ժողովներուն ներկայանալու, այդ ատեն Թաթուլ վարդապետին կողմէ յարուցուած խնդիրը միայն մէջ տեղ պիտի հանուի։

Զգեստեղէններու խնդիրը փակելէ յետոյ, չպիտի՞ հարցուի Պետրոս վարդապետին թէ՛ երեք տարի առաջ, կարօտելոց բաշխելու համար, Պատրիարքարանէն ղրկուած 40 ոսկւոյ գումարը ի՞նչ եղաւ։

Խուլագեղի և ուրիշ գիւղի մը պանդուխտները իրենց գիւղերու կարօտեալներուն հացագին մը ըլլալու համար, 35—40 ոսկւոյ չափ գումար մը ղրկած էին. խեղճերը վարդապետին դուռը երթալ դառնալէն ոտքերնուն միսերը կերան. ի՞նչ եղաւ այդ ողորմութեան դրամը, քանի որ գիւղացիները տասնոց մը անգամ չկրցան ստանալ անկէ։

Տարի մը առաջ Մէզրէյի Թաղականութիւնը կ'արտօնէ որ եկեղեցիին բակը հարուստ ննջեցեալ մը թաղուի. այս առթիւ հանգուցեալին ազգականներուն կողմէ դպրոցի անունին 10 ոսկի նուիրուեցաւ, զոր տեղը հասնելու համար վարդապետին յանձնեցին. այս ստակը ի՞նչ եղաւ. խնամակալութիւնը կ'երդնու որ ինքը մէկ փարայ մը անգամ չկրցաւ առնել։

Դատեմի և Սիւրսիւրիի վանքերուն վրայ լման հողատէրի մը իրաւունքները գործադրեց ու կը գործադրէ տարիներէ ի վեր ու մինչև 99 տարւոյս այս առատաբեր ամառը, տարուէ տարի։ Ինչի՞ գործածուեցան այդ վանքերու հասոյթները։ Յայտնի է թէ Պետրոս վարդապետ քովը միայն դպրագիր մը ու սպասաւոր մը կը պահէ. ատոնք ալ արդէն վարդապետին ափը համբուրելու համար, քովը մտնող եկողներէն գիտցան իրենց ամսականները հանել. երկուքին տարեկանը 20 ոսկին չի լեցներ. ուրեմն ի՞նչ բանի վատնուեցան վանքերուն հասոյթները, քանի որ յայտնի է նաև այն կէտը թէ՝ ինք խօսք տուած է որ Խարբերդցիներէն չառնէ ամսական, ու լոկ իր ունեցածով բաւականանայ։ Մէզրէյի մէջ 4—5 տուն ունի. խանութ, գազինօ ունի վարձու տուած, մեծատունի մը կալուածներուն մատակարարն ու յանձնառուն է տարիներէ ի վեր. վարդապետը հարուստ ռանքիէր մը պէս կ'ապրի. վանքերուն բերքը որ մէջէն չափով հարիւր ոսկւոյ հասութիւն բերել է, ո՞ւր կը մնայ։

Պատեհութիւն չկորսնցնելով, գիւղացիներէն Պոլսի անունով բան մը հաւաքեց ու կը հաւաքէ, ցորեն, գարի, բամպակ, դրամ. անոնց աղէկ օրերուն ու նեղ օրերուն ալ չմոռցաւ գործադրել այս սովորութիւնը. Խարբերդցիէն ամսական չառնելու խօսք տուող եկեղեցականի մը վայլե՞ց այս վարմունքը։ Խարբերդցի ըսելով արդեօք միայն քաղաքացին ու միայն Մէզրէցի՞ն ճանչցաւ, որոնցմէ չուզեց կամ չհամարձակեցաւ ուզել պողի, հոգեբաժին, ևլն. ամէն օր ողորմելի շինականներուն օճիքէն բռնելու եկաւ. փոխարէն մը ըլլալու համար գոնէ, ինքն ալ օր մը ինչո՞ւ չգնաց հասկնալ գիւղացին իր խոնարհ յարկերուն տակ, հոն ուր քահանայ չկայ. ատոր տեղը ա՛նցգին կոյւներ ու պառակտումներ կան. լատին ու ամերիկացի երէցները կան միշտ. պսակներ կը լուծուին, նոր պսակներ կը դրուին, եղբայր մը եղբօրը կինը կ'առնէ, մէկ մարդ մը երկու կին կ'առնէ, գիւղացին իր կեանքին բոլոր օրերուն մէջ քարոզի ձայն չի լսեր, թէեւ ատոր համար եղջերուի պէս ծարաւ ըլլալը զգայ, ո՛չ քահանայ, ո՛չ վարդապետ, ոչ իսկ դպրոց մը այդ հեռաւոր անտեսուածներուն մօտը. ո՞վ պէտք է մտածէ այս կացութեան վրայ։ Պատրիարքարան. հաշիւ մըն ալ ասոնց համար չպիտի՞ ուզէ։

Ինչո՞ւ քարոզիչ վարդապետ մը բերուելու հաւանութիւնը յայտնեց Պետրոս վարդապետ, վերջն ալ խօսքը ետ առաւ. հիմայ ալ կը գրէ Պատրիարքարան որ, Չմշկածագ Խարբերդի հետ միացուի, որպէս զի Կորիւն վարդապետը Խարբերդ գալով ժողովուրդին պահանջ ըրած քարոզչի պաշտօնը ստանձնէ։ Այս քաշքշուքներով ինչո՞ւ ժամանակ կ'անցընէ ու կը քնացնէ ժողովուրդը. Կորիւն վարդապետ իր վիճակին օգտուելէ յետոյ կրնա՞յ Խարբերդցիներուն ալ բաւականութիւն մը ըլլալ. ի՞նչ կայ որ կարեւոր եկեղեցականի մը պէտք ունենալնիս յայտնելէ ետքը խնդիրը Պատրիարքարանի ընտրութեան չի ձգեր։ Ստուգեցինք թէ՝ իրմէն քէն ընող ժողովականները՝ լսելով թէ՝ վարդապետը ինքնիրենը անանկ խնդիր մը ներկայացուցեր է Պատրիարք Սրբազանին, Առաջնորդարան վերադարձ մը ընելու զիջումը կ'ընեն. ժողովականները կարծեմ իրենք ալ վարդապետին գրածը կը հաստատեն երկրորդ նամակով մը։ Մենք նորէն տեսանք այս ժողովականները որոնք ըսին թէ «իրենց ըրածը վարդապետը անգամ մըն ալ բուն իր ընտրած գետնին վրայ հետապնդել ըսել է, եթէ ո՛չ մեզի հետ Պատրիարք Սրբազանն ալ գիտէ ու կրնայ չափել որ մեր պահանջը ո՛չ Չմշկածագի միացումով կը դարմանուի, ո՛չ ալ Եղիշէ վարդապետով, թէեւ այս եկեղեցականին խօսք ալ չունինք ըսելիք։ Անիկա ալ բնականաբար իր տեղը պէտք է»։

Իրաւ այս վիճակը պարզելով միայն և եթէ հանրութեան գանգատը ունեցանք ի մտի։ Պատրիարքարանը օր մըն ալ չպիտի տեսնէ որ ժողովուրդը իր գանգատները հանրագրով ներկայացնելու ձեռնարկէ. այս տեսակ պաշտօնական ձեռնարկ մը ոչ իսկ յուսացէք վարդապետին Կրօնական ու Քաղաքական Ժողովներէն։ Ասոնց ալ քիչ մը եթէ ամուր չեռտելու ըլլաք իրենց պարտաւորութիւնները, «Ինչո՞ւ ամ պէտք է, կ'ըսեն, Պատրիարք, Վարչութիւն՝ Պետրոս վարդապետին վրայ արդէն գիտցածնին թող ընեն, ինչ որ պիտի կրնան ընել, եթէ մինչեւ հիմայ ալ ուշ մնացած չեն արդէն։»

Մեր խոնարհ մտածումն է թէ՝ այս բազմահոյ թեմին մէջ բարձրաստիճան եկեղեցական մը պէտք է, պայմանով որ յանձնառու ըլլայ երթալ, այցելել, փնտռել գիւղի ու քաղաքի անկիւնները։ Հակառակ պարագային մէջ, Պետրոս վարդապետը կրնայ առաջնորդ մնալ պայմանաւոր կերպով. այսինքն իրեն օգնական նշանակուելիք քարոզչին հետ համերաշխ ընթանալ ու օգտակար դառնալ, ինչ որ դժուար է յուսալ։ Ապա թէ ոչ Պետրոս վարդապետ միանգամ ընդ միշտ թող հեռանայ իր պաշտօնէն, Պոլիս երթայ, Երուսաղէմ երթայ, ուր երթայ երթայ վերջապէս. ան ատեն մենք զինքը բարի ու ժողովրդասէր եկեղեցական մը պիտի ճանչնանք և իր ձեռքին հետ ձերմակ մօրուքն ալ չպիտի մոռնանք համբուրելու։

Խարբերդ Գ. Բ.

ԱՐԿԱԾԱԽՆԴԻՐ ԿԻՆ ՄԸ

Վենետիկի եղեռնագործ ատեանին առջեւ.—Լա Թիլքէնի ամուսնութիւնը.—Դքսուհիի մը եւ քահանայի մը դատապարտութիւնը:

Այս օրերս Վենետիկի մէջ տեսնուեցաւ դատ մը՝ վերջին ծայր տարօրինակ՝ որ Վենետիկի հին տարեգրութիւններէն՝ Տօժերու ժամանակին պատմութենէն փրցուած էջ մը կը թուի և որուն արձագանգը՝ աշխարհի չորս կողմը տարածուած է հեռագրին միջոցաւ։

Չորս անձեր՝ մեծ դերքի տէր կին մը, պաշտօնակալ մը, արկածախնդիր կին մը ու քահանայ մը խառնուած են այս դատին, և իրենցմէ երեքը բովանդակ Եւրոպայի ծանօթ անուններ կը կրեն։ Մեծ դերքի տէր կինն է Պօֆրըմօնի դքսուհին՝ որուն գթասիրտ բնաւորութիւնը առակի կարգ անցած է և որուն անունը մինչեւ այսօր մի՛ միայն բարեգործական ձեռնարկներու կցուած էր. պաշտօնակալն է միտրուա իշխանը՝ որ ատեն մը շատ նշանաւոր դերք մը կը գրաւէր Ռուսիոյ արքունիքին մէջ և որ մեռած էր դատէն քիչ առաջ. քահանան՝ Կոկօ անուն կղերական մըն է՝ Վենետիկի թեմէն, և որ կ'երեւայ թէ շատ խառնակ դեր մը խաղացած է այս գործին մէջ։ Գալով արկածախնդիր կնոջ՝ Լա Թիլքէն կը կոչուի և միշտ գայթակղութեան նիւթ մատակարարած է բովանդակ Եւրոպայի մէջ, ու չկայ խորհրդաւոր դատ մը և կամ մանուածապատ խնդիր մը՝ որուն մէջ մաս ունեցած չըլլայ։ Ինքն ալ չէ կրցած ներկայանալ Վենետիկի եղեռնադատ ատեանին առջեւ, որովհետեւ վերջերս՝ արարքի մը համար Գերմանիոյ մէջ դատապարտուած ու բանտարկուած ըլլալով, ինքզինքը կախած էր բանտին մէջ։

Այս «Լա Թիլքէն»ը՝ իր կեանքի մէկ շրջանին փափաքած էր խնամութեամբ կապուիլ բարձր դասու ընկերութեանց հետ, և այս նպատակով ուզած էր ամուսնանալ Թրուպեցքոյի ընտանիքին մէկ անդամին հետ. ամուսնութիւն մը՝ որ իշխանուհիի տիտղոսը պիտի բերէր իրեն։

Այդ մտադրութիւնը ունենալուն պէս՝ գնաց գտաւ Պօֆրըմօնի դքսուհին և խնդրեց անկէ որ քանի մը օրուան համար շէնք շնորհք ու ազնուական հայր մը գտնէ իրեն։ Լա Թիլքէն խոստացաւ նոյն իսկ 40,000 ֆրանք վճարել իրեն հայր ըլլալիք անձին՝ և 10,000 ֆրանք ալ դքսուհիին՝ որպէս զի իր աղքատներուն բաժնէ։ Ան ատեն՝ դքսուհին մտածեց միտրուայի վրայ՝ որ իշխան մըն էր և դրամական նեղութեան մէջ կը գտնուէր այն ատեններն։ Լա Թիլքէնը յարաբերութեան մէջ դրաւ անոր հետ։

Հոս՝ պատմութիւնը բոլորովին երեւակայական վէպի մը երեւոյթը կ'առնէ։ Առաջին անգամ՝ որ միտրուա կը տեսնէ Թիլքէնը՝ կը դողայ, անոր ձայնը անծանօթ չէ իրեն։ Կը հարցափորձէ զայն, տեղեկութիւններ կ'ուզէ անոր անցեալին վրայ, պատմել կու տայ մանկութեան օրերը՝ և յանկարծ կը սկսի լալ ու բազուկները տարածել։

—Բայց, տիկին, կ'ըսէ Պօֆրըմօնի դքսուհիին՝ որ ներկայ էր այդ տեսակցութեան, աս իրօք իմ աղջիկս է։ Վենետիկ ծնած է կարգ մը պայմաններու մէջ զորս չպիտի յայտնեմ. ան ա տեն լքած էր ինքը։ Օրհնեա՛լ ըլլայ Աստուած, քանի որ հիմա կը գտնեմ աղջիկս։

Միեւնոյն ատեն դքսուհիին ոտքը կ'իյնայ, անոր ձեռքերը կը համբուրէ, իր բարերարը անուանելով զայն, ու կը խնդրէ որ անմիջապէս Վենետիկ երթալով ծննդեան վկայագիր մը ձեռք ձգէ իր աղջկան համար, առանց վայրկեան մը կորսնցնելու։

Դքսուհին տեղի կու տայ անոր խնդրանքին և երկաթուղիով Վենետիկ կը դառնայ՝ ուր սակայն դժուարութիւններ կ'ելլեն իր դէմը, տոմարներուն մէջ Թիլքէնի ծննդեան արձանագրութիւնը չգտնուելուն պատճառաւ։ Տեսնելով որ չպիտի յաջողի, Կօկօ անուն քահանայի մը կը դիմէ և իր ուզած վկայագիրը ձեռք բերելու փոխարէն 3000 ֆրանք կ'առաջարկէ անոր՝ իբր յղնութեան վարձ։

Կօկօ կրկնել չի տար և Նոյն իրիկունն իսկ գաղտնի կերպով քաղաքատունը մտնելով՝ կ'առնէ տոմարը այն տարուան ուր Թիլքէն ծնած էր և անոր մէջ կ'արձանագրէ անոր ծնունդը՝ իբր բնական զաւակ Միտրուա իշխանին։ Յաջորդ օրը ինք անձամբ կը ներկայանայ քաղաքատուն՝ ուր այս անգամ՝ պաշտօնեաները պէտք եղած արձանագրութիւնը կը գտնեն և կու տան ծննդեան վկայագիրը։

Այդ կեղծ թուղթը ձեռք ձգելէն անմիջապէս ետքը՝ Զօֆրըմօնի դքսուհին իսկոյն Բարիզ կը մեկնի՝ ուր կը գտնուէր Միտրուա՝ իր աղջկան հետ, և անոնց կը յանձնէ վկայագիրը։ Երեք ամիս ետքը՝ Լա Թիլքէն՝ Թրուպէցքոյի իշխանուհի կ'ըլլար։

Ոչ ոք պիտի կարենար բոլոր ասոնք երեւան հանել, եթէ երբեք Լա Թիլքէն դայթակղութեան մը պատճառաւ չձերբակալուէր Գերմանիոյ մէջ ու չդատապարտուէր։ Ըսինք արդէն որ կախած էր ինքզինքը. սակայն, անձնասպան ըլլալէ առաջ արդէն ամէն բան յայտնած էր, բոլոր իր անցեալը խոստովանած էր գերման ոստիկանութեան, միեւնոյն ատեն անունները տալով նաեւ Զօֆրըմօնի դքսուհիին և Կօկօ աբբային։

Այդ խոստովանութեան հետեւանքով, դքսուհին ու Կօկօ՝ քանի մը օր առաջ դատուիլ սկսան Վենետիկի եղեռնադատ ատեանին առջեւ՝ կեղծ վկայագիր պատրաստած ըլլալու ամբաստանութեամբ։ Դատավարութիւնները շատ յուզեալ եղան և երեք ամբողջ օրեր տեւեցին։ 20է աւելի վկաներ՝ աշխարհի չորս ծայրէն եկած, ուզեցին հաստատել դքսուհիին անմեղութիւնը՝ յայտարարելով թէ իր միամիտ ու վերջին ծայր գթասէր բնաւորութեան պատճառաւ մասնակցած էր այս գործին՝ առանց ըրածը գիտնալու։ Բայց ի զուր։ Դատարանը՝ առանց թեթեւացուցիչ պարագաներու, մեղապարտութեան վճիռ արձակեց Զօֆրըմօնի դքսուհիին և Կօկօ աբբային դէմ՝ առաջինը դատապարտելով 25 ամսուան և երկրորդն ալ 30 ամսուան բանտարկութեան։

Վճիռը կարդացուած պահուն՝ դքսուհին նուաղեցաւ՝ մինչդեռ Կօկօ կու լար։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ. — Անգլիոյ լրագիրները խօսելով Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարար Պ. Տէլքասէի Բեդերսպուրկ ուղեւորելուն վրայ, ատոր մէջ սպառնալիք մը կը տեսնեն Անգլիոյ դէմ։

Սթանտարտ կ'ըսէ.

«Կ'երեւայ թէ եւրոպական դաշինքներուն մէջ տակաւին կատարելապէս ետ չեն կեցած՝ անգլօ-սաքսոն ցեղին դէմ համաձայնութիւն մը գոյացնելու գաղափարէն որ աստիճանաբար, բայց ապահով կերպով կը տիրապետէ երկրագունդին երեք չորրորդ մասին վրայ։ Կարելի է որ Պ. Տէլքասէի այցելութիւնն ալ նպատակ ունի ո և է պատրուակով վերսկսիլ խաղաղութեան դեսպանախորհուրդը։

Չենք հաւնիր՝ թէ Նախանձոտ կառավարութեանց բանակցութիւնները պիտի կրնա՞ն խոչնդոտ ըլլալ անգլօսաքսոն ցեղի յառաջդիմութիւններուն։

Այդ տեսակ համաձայնութեան մը ծրագիրը շատ մութ ըլլալով, չի յուսացուիր որ Պերլինի ու Բեդերսպուրկի դաշնակիցները հաւանին անոր։

Անգլօգերման վերջին համաձայնութեամբ՝ Գերմանիա կարգ մը առաւելութիւններ ձեռք բերաւ։ Վիլհէլմ Բ., կ'ուզէ լաւ յարաբերութիւններ ունենալ իր դրացիին հետ։ Մնաց որ Անգլիա անտարբեր է ցամաքային տէրութիւններու պատերազմական յարատեւ ու ահագին պատրաստութիւններուն ինչպէս նաեւ զինընկեց ըլլալու մասին անոնց համաձայնութեանը համար։ Թրանսվալի մէջ ապագային միջամտութիւն մը ընելու մասին ալ խնդիր չկայ։ Այդ տեսակ միջամտութիւն մը աղէտալի պիտի ըլլայ պաշտպաններուն և մանաւանդ պաշտպանեալներուն համար։ Եթէ եւրոպական ցամաքային տէրութիւնները միանան, Անգլիա անշուշտ առանձին պիտի չմնայ յարձակումի մը դէմ։»

Թայմզ ալ չի հաւատար որ այդ տեսակ համաձայնութիւն մը Գերմանիոյ կայսեր մտքին մէջ ծնունդ առած ըլլայ։

—Թայմզին Բարիզի թղթակիցը կը խօսի յօդուածի մը վրայ զոր Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախկին նախարար Պ. Հանօթօ հրատարակած է բարիզեան թերթի մը մէջ։ Պ. Պլովիձ համոզուած է թէ Պ. Տէլքասէ Բեդերսպուրկ գտնուած միջոցին պիտի առաջարկէ որ Ծայրագոյն Արեւելքի և Ափրիկէի հարցերը արդար կերպով բաշխուին քաղաքակիրթ աշխարհի տէրութիւններուն միջեւ։

— Էքօ տը Բարի կ'ըսէ թէ Պ. Տէլքասէի Բեդերսպուրկ ուղեւորելուն պատճառն է Տրէյֆիւսի դատը, որովհետեւ դատավարութեան միջոցին այնպիսի յայտնութիւններ պիտի ըլլան որոնք կրնան վշտացնել Ռուսիան։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԴՈՐԾԵՐ. — Ռէնէն կիրակի օրուան թուականով կը հեռագրեն թէ զինուորական ատեանը այսօր պիտի սկսի Տրէյֆիւսի գործին գաղտնի պարութային քննութիւնը։ Այդ առթիւ կատարուելիք դատավարութիւնը դռնփակ պիտի ըլլայ և միայն Տրէյֆիւս ու իր փաստաբանները, Պ. Պ. Լապորի ու Տըմանժ, պատերազմական նախարարութեան պատուիրակ Շանուան զօրավարը, կառավարութեան գոմիսէր Քարիէռ հազարապետը և արտաքին գործոց նախարարութեան պատուիրակ Պ. Բալէոլոկ ներկայ պիտի գտնուին։ Պ. Քազիմիր Բէրիէ և Կոնք ու Պիյեօ զօրավարներէն զատ, իբրեւ վկայ Ռէն հասան նաեւ Պուատէֆռ ու Ռոժէ զօրավարները։ Պիյեօ զօրավարին ժամանած ատեն «կեցցէ՛ բանակը» և «կեցցէ՛ Հանրապետութիւնը» աղաղակներ լսուեցան։

—Բէլլէօ զօրավարը Ռէն պիտի չերթայ, այլ իր պաշտօնատեղին՝ Բէնէրէ։

—Կ'ըսուի Պ. Քրիսթիանի որ Օթէօյլի դէպքին համար բանտարկութեան դատապարտուած էր, Ռէնի դատավարութենէն ետքը ազատ պիտի արձակուի։

ՌՈՒՍԻՈՅ ՌԱԶՄԱՓՈՐՁԵՐԸ. — Բեդերսպուրկէն կը հեռագրեն թէ Քրասնոէ Սէլոյի մօտը գտնուած բանակետղին մէջ օգոստոս 12էն 19, ռազմափորձեր պիտի կատարուին Չարին ներկայութեանը։ Օգոստոս 21ին ալ մեծ զօրահանդէսը պիտի կատարուի։

ՇԱՔԱՐԻ ԽՆԴԻՐԸ ԱՒՍՏՐԻՈՅ ՄԷՋ. —Վիէննայի գերմաններուն մէջ մեծ յուզում կը տիրէ շաքարի տուրքին պատճառաւ։ Ոստիկանութիւնը ստիպուեր է միջամտել։ Բազմաթիւ վիրաւորներ կան։

ՊԱՊԸ. —Հռոմէն առջի օրուան թուականով կը հեռագրեն թէ յառաջիկայ տօնական օրերուն մէջ Պապը պիտի բողոքէ՝ Վատիկանի համար առաջ բերուած վիճակէն։

ԹՐԱՆՍՎԱԼԻ ԽՆԴԻՐԸ. —Բրէթորիայէն կը հեռագրեն թէ Անգլիոյ ներկայացուցիչը չորեքշաբթի օր Թրանսվալի կառավարական պաշտօնատունը գացեր է։ Կը կարծուի թէ բրիտանական ներկայացուցիչը իր կառավարութենէն ստացած հեռագրական մէկ զեկոյցը հաղորդած է Թրանսվալի կառավարութեան և թէ այդ զեկոյցը կը վերաբերի՝ քննիչ խառն յանձնաժողովի մը հաստատման։ Սակայն Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովի հինգշաբթի նիստին մէջ գաղթային նախարար Պ. Չէմպըրլէն հաստատեց այդ լուրը, յայտարարելով որ Թրանսվալի կառավարութեան կողմէ առաջարկուած քննիչ խառն յանձնաժողովը պիտի խորհրդակցի ընտրական օրէնքին երկրորդական պարագաներուն վրայ, որպէսզի Թրանսվալի օտար հպատակները անմիջապէս արդար կերպով վայելեն խորհրդարանին մէջ երեսփոխան ունենալու իրենց իրաւունքը։

— Պլէօմֆոնթէյնէն ալ կը հեռագրեն թէ Օրանժի անկախ պետութեան նախարարներէն Պ. Ֆիշէր հինգշաբթի օր Բրէթորիա ուղեւորեր է արդի կացութեան հետ վերաբերութիւն ունեցող պաշտօնով մը։

— Թրանսվալի ֆրանսական ու գերմանական հիւպատոսները Պոէր կառավարութենէն կարգ մը տեղեկութիւններ ստացեր են՝ ուժանակի ընկերութեան նկատմամբ։

— Բորթուկալցի զինուորներ ցամաք ելեր են Լուրէնսօ Մարքէզ։

— Թրանսվալի Խորհրդարանը յանձնաժողով մը կազմեր է ոգելից ըմպելիներուն օրէնքը վերաքննելու համար։

ՀԱՅԻԹԻԻ մէջ կացութիւնը տակաւին փոխուած չէ։ Երկու ոճրագործներ ձերբակալուելով հրացանի բռնուեցան։ Թէև երկիրը հանդարտ է կ'ըսուի, սակայն ձերբակալութիւնները կը շարունակուին։ Այդ առթիւ հետաքրքրական միջադէպ մը պատահած է։ Տիւվիվիէ անուն օրագրող մը զինքը ձերբակալող անձերը յաջողած էր տանիլ մինչեւ Մ. Նահանգաց դեսպանատունը։ Ձերբակալողները կրցան յետոյ Տիւվիվիէն փողոց հանել, բայց քիչ վերջը արձակուեցաւ Մ. Նահանգաց դեսպանին պահանջումներովը։ Տիւվիվիէ նորէն նոյն դեսպանատունը ապաստանեցաւ։ Կ'երեւայ թէ ամերիկեան միջամտութեան մը զրոյցները շատ չափազանցուած էին։ Մինչեւ հիմա Մ. Նահանգները միայն փոքր մարտանաւ մը ղրկեցին Հայիթի։ Զրոյց ելաւ թէ շարժման պետը՝ Եիմէնէս՝ ամերիկեան քաղաքականութեան գործիքն է։ Ֆրանսական լրագիր մը ըսած էր թէ Եիմէնէս հոն կամակատար մըն է Պ. Մաք Քինլիի, սակայն Նիւ Եորք Հէրըլտ կը ծանուցանէ թէ Մ. Նահանգաց հանրապետութեան Նախագահը ընդհակառակն չարաչար խաբուած է այդ բաղդախնդիրէն։ 1898ի ապրիլին երբ Մ. Նահանգաց ու Սպանիոյ միջեւ թշնամութիւնները սկսան, Եիմէնէս առաջարկեց Պ. Մաք Քինլիի որ արշաւախումբ մը տանի Բորթօ-Ռիքօ։ Եիմէնէս այդ նպատակով ստացեր է նաւ մը 2000 հրացանով և երեք միլիոն փամփուշտով, բայց փոխանակ զանոնք Բորթօ-Ռիքօ տանելու, Հայիթի գացեր և շարժում մը առաջ բերեր է, առանց սակայն յաջողելու։

«ՏԸՄ-ՏԸՄ» ԳՆԴԱԿՆԵՐԸ. — Բէլ Մէլ Կազէթ կը հրատարակէ երկար թղթակցութիւն մը, զոր դէր-գնդապետ մը գրած է տըմ-տըմ գնդակին վրայ։ Ահաւասիկ անոր ընդհանուր գիծերը. — «Երբ մարդ մը առանց տըմ-տըմ գնդակի վիրաւոր վագր մը կը հալածէ, խենթ է։ Զինուորները ի՞նչ պիտի ըսեն այն պետական մարդերուն համար որոնք զիրենք վտանգաւոր թշնամիի մը դէմ կը ղրկեն, առանց ամենադոյզն գնդակ մը տալու իրենց։ Յառաջիկայ պատերազմին մէջ հետեւակ զինուորները կրնան գործ ունենալ՝ տասը հազար թեթեւաշարժ հեծելազօրքերու հետ։ Այն գնդակը որ մարդը կրնայ կեցնել, յայտնի չէ թէ միեւնոյնը կ'ընէ ձիու մը։ Անգլիական զինուորներուն այն տեսակ գնդակ մը տուէք, որուն ամէնէն փոքր վէրքը սոսկալի չարչարանքներ առաջ բերէ, և Անգլիոյ թշնամիները երկու անգամ պիտի մտածեն Բրիտանական զինուորներուն վրայ յարձակելու վտանգը աչքէ առնելէ առաջ։»

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ՉԻՆ. —Իտալական լրագիրները կ'ըսեն թէ Իտալիոյ կողմէ Չինու ուղղուած պահանջումները բոլորովին փոխուած են և այլ եւս խօսք չըլլար Շամմունը և կամ ուրիշ նաւահանգիստ մը վարձելու համար։ Քորրիէրէ Տէլլա Սէրա կը յայտարարէ թէ Չինու մէջ Իտալիոյ այդ ձեռնարկը առեւտրական նպատակ միայն ունի և ոչ թէ քաղաքական։ Նոյն թերթը կը յարէ թէ այդ խնդրին պատճառաւ ոչ վերջնագիր պիտի տրուի եւ ոչ ալ կռիւ մը տեղի պիտի ունենայ, վասն զի Շամմունը գրաւելու գաղափարը մէկ կողմ թողուած է և միայն առեւտրական բանակցութիւններ կը կատարուին։ Պ. Սալվակո Ռաճճի իբրեւ սովորական դեսպան Բէքին ղրկուած է, մինչդեռ անկէ առաջ պատահած միջադէպերը արդէն կարգադրուած են՝ Հռոմի մէջ չինական դեսպանին կողմէ տրուած բացատրութիւններով և Բէքինի նախկին դեսպան Պ. տէ Մարթինոյի ետ կանչուելովը։ Հիմա կ'ըսուի թէ չինական ջուրերու իտալական նաւատորմին տեղեկագիրները աննպաստ կը խօսին Շամմունի նաւահանգիստին գրաւման վրայ, նոյն իսկ առեւտրական տեսակէտով, իտալական լրագիրները ատկէ կը հետեւցնեն թէ Շամմունը առեւտրական նպատակով գրաւելու գաղափարն ալ հետզհետէ մէկ կողմ կը թողուի։ Քորրիէրէ Տէլլա Սէրա բոլորովին կը հերքէ այն լուրը թէ Իտալիա ստիպուած ըլլայ աւելի յարմարագոյն կայան մը ձեռք ձգելու համար։ Իտալիոյ նաւատորմը առ այժմ չինական ջուրերուն մէջ կը մնայ, բայց յաւելուած պիտի չըլլայ։

ՍԱՄՈԱ. —Ռիւթէր՝ Ափիայէն յուլիս 26 թուականով հետեւեալ հեռագիրը ստացած է.

Միջազգային յանձնաժողովին վերջին նիստին մէջ, երկու կուսակցութիւնները կարգադրութիւն մը ստորագրեցին որով Սամոայի կառավարական արքի դրութիւնը և Ափիայի թաղապետութեան նախագահի պաշտօնը կը ջնջուի։ Երկու կուսակցութիւնները համաձայնած են՝ վարիչ մը ընտրելու՝ երեք հոգիէ բաղկացեալ խորհուրդով մը, որուն անդամները անուանուին Անգլիոյ, Գերմանիոյ և Մ. Նահանգաց կողմէ։ Մալիէթօայի կուսակցութիւնը ամէնէն լաւագոյն լուծումը կը նկատէ կղզիին գրաւումը, բայց չըսեր թէ որո՞ւ կողմէ։ Երեք տէրութեանց գոմիսէրները յուլիս 17ին մեկնեցան Պատճըր շոգենաւով։ Անգլիոյ ներկայացուցիչ Պ. Էլիըթ Նոր Զելանտա գնաց, ուրկէ Սան Ֆրանչիսքօ պիտի երթայ։ Ամերիկեան հիւպատոս Պ. Օզպըրն գերագոյն դատաւորի պաշտօն կը վարէ։ Տոքթ. Սոլֆ պահանջած էր կոչուիլ այդ պաշտօնին, Պերլինի դաշնագրութեան համաձայն, բայց գոմիսէրները միաձայնութեամբ հաւանած չըլլալով, Տոքթ. Սոլֆ հրաժարեցաւ թաղապետութեան նախագահի պաշտօնէն, գոմիսէրներուն ընթացքը անարգանք մը նկատելով իր պատուոյն և իր երկրին համար։ Գերման գոմիսէրը, սակայն, յաջողեցաւ ետ առնել տալ Տոքթ. Սոլֆի հրաժարականը։ Հիմա կատարեալ անդորրութիւն կը տիրէ։ Քննութիւն կը կատարուի երեւան հանելու այն վնասները որոնց ենթարկուած են բրիտանական հպատակները՝ պատերազմին ատեն։ Մաթաաֆա ծանրապէս հիւանդ է։

ՄԱՏՐԻՏԻ զինուորական բարձրագոյն ատեանը տակաւին չաւարտեց Սանթիակոյի (Քուպա) անձնատուութեան պատասխանատու զինուորականներուն դատաստանը։ Բարէխա զօրավարին փաստաբանը կարդաց այն հեռագիրները զորս զօրավարը փոխանակած էր ընդհանուր հրամանատարին հետ և որոնցմով կը հաստատուի թէ Կուանթանամօ պաշար չունէր, պաշտպանուած չէր և ժամանակ չկար ամրութիւններ շինելու համար։ Փաստաբանը յարեց թէ Բարէխա զօրավարը իրեն տրուած հրամանի մը վրայ անձնատուր եղած էր։ Միւս սպաներուն փաստաբաններն ալ յայտարարեցին թէ իրենց փոխանորդեալները բարձրագոյն հրամաններու հնազանդած էին։ Ընդհանուր դատախազը բոլոր ամբաստանեալներն ալ մեղապարտ ճանչցաւ։ Ատեանը դատավարութիւնները աւարտած հռչակելով խորհրդակցութեան ձեռնարկեց և մօտերս իր վճիռը պիտի արձակէ։

—Մանիլայի անձնատուութեան պատասխանատուներուն դատը նոյն ատեանին առջեւ պիտի սկսի օգոստոս 20ին։ Յետոյ պիտի կատարուի Մոնթոխօ ծովակալին նաւատորմին փճանալուն դատը։

—Մատրիտէն կիրակի օրուան թուականով հեռագիր մը կ'ըսէ թէ զինուորական բարձրագոյն ատեանին վճիռը երէկ պիտի արձակուէր։ Կը կարծուի թէ Թորալ զօրավարը անպարտ պիտի արձակուի, բայց զինուորական ուրիշ պետեր պատասխանատու պիտի ճանչցուին։

—Սարակոսայի մէջ պաշարման վիճակը վերցաւ։

ՍԵՐՊԻՈՅ ԴԷՊՔԵՐԸ. —Պէլկրատի զինուորական ատեանը երկրորդական կարեւորութիւն ունեցող յանցանքներու դատովը միայն կը զբաղի։ Պ. Պ. Պորիսավլիեւիչ, դատարանի նախկին նախագահ, Լոմովիչ, փաստաբան, և Սէքիչ, օրագրող, ազատ արձակուեցան։

—Պէլկրատէն կը հեռագրեն թէ զինուորական ատեանը անպարտ արձակեր է եօթը հոգի՝ վերջին դէպքերուն իբրեւ մասնակից ամբաստանուած։

ՊԻԶՄԱՐՔԻ ՅԻՇԱՏԱԿԸ. — Պիզմարքի մահուան տարեդարձին առթիւ Վիլհէլմ կայսրը դափնիի շքեղ պսակ մը ղրկեր է Ֆրիտրիխսրուհէ, նաեւ համակրական հեռագիր մը՝ Հէրպէրթ ֆոն Պիզմարք իշխանին ուղղուած։ Այս վերջինը նոյն պսակը անձամբ դրեր է իր հօրը դագաղին վրայ։

ՔԵՆԹԸՐՊԸՐԻԻ արքեպիսկոպոսը իր վճիռը արձակեց ծիսականութեան խնդրին մէջ։ Արքեպիսկոպոսը կը դատապարտէ խունկի և մոմի գործածութիւնը՝ Անգլիքան Եկեղեցւոյ արարողութիւններուն մէջ։

ՃԱՊՈՆԻ կառավարութիւնը օտար երկիրներէն տասը միլիոն ոսկիի նոր փոխառութիւն մը կնքեց՝ հարիւրին չորս տոկոսով։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ Ֆէրտինանտ իշխանը կիրակի օրը Միւնիխ հասաւ։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻ ԱՐԿԱԾ. — Բարիզի մօտ, Ժիւվիզի-սիւր-Օռժ կայարանին մէջ պատահած երկաթուղիի արկածին վրայ առնուած նորագոյն լուրերու նայելով, մեռած 17 և վիրաւորուած 37 հոգիին ամէնքն ալ ֆրանսացի են։ Օրլէանի երկաթուղիի Ընկերութիւնը զեկոյց մը հրատարակած է թէ Ժիւվիզիի կայարանը գտնուող կառախումբին ներկայութիւնը յայտնող նշաններ պէտք էր ըլլային։ Քննութիւնը պիտի հաստատէ թէ միւս կողմէն եկող կառախումբը ինչպէ՞ս չէ կրցած այդ նշանները տեսնել։ Կ'երեւայ թէ փոթորիկը տապալած էր այդ նշանները։

— Նախագահ Պ. Լուպէ հրամայեր է իր թիկնապահներէն մէկուն հիւանդանոց երթալ և վիրաւորեալներուն վիճակին վրայ տեղեկութիւն առնել։ Վիրաւորներուն շատերը ծանր վիճակի մէջ կը գտնուին։

ՍԵՐՊԻՈՅ ԴԷՊՔԵՐԸ. — Նովոյէ Վրէմիա ռուս լրագիրը կ'ըսէ թէ այս միջոցիս Սերպիոյ սպառնացող վտանգները մէկ կողմ ընելու միակ միջոցն է Միլանի հեռացումը Սերպիայէն։ Այդ միջոցը, կը յարէ ռուս թերթը, օտար տէրութեանց կողմէ միջամտութիւն մը չէ, որովհետեւ Միլան հանդիսաւոր կերպով խոստացած է թէ՛ Ռուսիոյ և թէ՛ Սերպիոյ որ բնաւ պիտի չխառնուի Սերպիոյ գործերուն։

ԴԵՂԻՆ ՏԵՆԴ. — Նիւ Եորքէն չորեքշաբթի օրուան թուականով կը հեռագրեն Թայմզի թէ Համբթընի մօտ զինուորական հիւանդանոցին մէջ դեղին տենդի երեք նոր դէպքեր պատահեր են։ Մինչեւ հիմա վարակուած 40 հոգիէն ութը մեռած են։ Նոյն հիւանդանոցին մօտերն ալ երեք դէպք պատահած են։

ՊՐՈՒՔՍԷԼԷՆ կը հեռագրեն թէ շաբաթ օրը Սէնէֆի քարհանքին մէջ պատահած պայթում մը հետեւանքով վեց գործաւոր մեռեր և հինգ ալ վիրաւորեր են։

ԱՎԷՐՈՎԻ ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ. — Հինգշաբթի օրը Աղեքսանդրիոյ մէջ տեղի ունեցաւ Պ. Ժորժ Ավէրովի յուղարկաւորութիւնը, որուն մասնակցեցան հելլենական ամբողջ գաղթականութիւնը, և օտար գաղթականութեանց վերաբերեալ շատ մը երեւելի անձնաւորութիւններ։ Եգիպտական կառավարութեան կողմէ ալ պաշտօնատար մը ներկայ էր։ Պսակներու մէջ ամէնէն աւելի աչքի կը զարնէր Նորկիոս Թագաւորին կողմէ ղրկուածը։ Հելլեններու վաճառատուները փակուած էին և դրօշները կէս պարզուած։ Գերեզմանատան մէջ հելլենական ընդհանուր հիւպատոս Պ. Կրիբարիս ճառ մը խօսեցաւ։ Աղեքսանդրիոյ Յունաց պատրիարքական փոխանորդը խօսեցաւ դամբանականը։ Հելլէն գաղթականութեան դէր-նախագահն ալ ճառ մը արտասանեց։ Մարմինը թաղուեցաւ յունական գերեզմանատունը։ Աթէնքի Մայր եկեղեցիին մէջ կիրակի օրը հոգեհանգիստ կատարուեցաւ Պ. Ավէրովի համար։

ՍՈՖԻԱՅԻ լրագիրները կը ծանուցանեն թէ տեղւոյն հելլենական ընդհանուր հիւպատոս Պ. Արկիրոբուլոս Պուքրէշի հելլենական դեսպան կարգուեր է։ Ինչպէս յայտնի է, դեսպանական այդ պաշտօնը ջնջուած էր և Պ. Թէոթոքիսի նախարարութիւնը վերահաստատեց զայն։

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ԴՈՐԾԱԿԱՏԱՐՆԵՐ. — Սոֆիայի «Աղեքսանտր» հիւանդանոցին բժշկապետ Տոքթ. Լիւպոմիր Զոլոթովիչ Բարիզի պուլկարական գործակատար պիտի կարգուի, արտաքին գործոց նախարարութեան ընդհանուր քարտուղար Պ. Պրաքալով՝ Պէլկրատի և Պ. Թէոտորով՝ Պուքրէշի։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ Նորկիոս Թագաւորը, որուն Էքս-լէ-Պէն ժամանումը ծանուցինք, համակրական ցոյցերով ընդունուեր է ժողովուրդին կողմէ, որ «կեցցէ՛ Թագաւորը» աղաղակեր է։ Տեղւոյն Թաղապետութիւնը երկաթուղիի կայարանէն ընդունելով Նորկիոս Թագաւորը, մինչեւ օթէլ առաջնորդեր է զայն՝ ժողովրդեան համակրական ցոյցերուն մէջտեղ։ Օրը տարաժամած ըլլալով, փողոցները վենետիկեան լապտերներով և ելեկտրական լոյսերով լուսազարդուեր են։ Նուագածուներու խումբեր Մարսէյեզը ու հելլենական ազգային երգը նուագեր են։ Թագաւորը օթէլ ժամանելուն՝ թնդանօթներ արձակուեր են։ Նորկիոս Թագաւորը սքանչացեր է իրեն եղած համակրական ընդունելութեան վրայ։

—Ռուսիոյ կայսրը ութսուն հազար տրախմի ղրկեր է Օլկա Թագուհիին՝ բարեգործական նպատակի համար։ Թագուհին այդ գումարը պիտի յատկացնէ Աթէնքի մէջ կիններու բանտի մը կառուցման։

—Նիքոլա իշխանը ներկայ պիտի գտնուի Քրասնոէ-Սէլոյի մէջ կատարուելիք ռուսական ռազմափորձերուն։

—Կոստանդիանոս իշխանը բանակին վերակազմութեանը համար՝ գերմանական դրութեան վրայ հիմնուած ծրագիր մը տուեր է պատերազմական նախարարութեան։ Կ'ըսուի թէ Գերմանիոյ կայսրը որուն նախապէս մատուցուած էր այդ ծրագիրը, կատարելապէս հաւաներ է անոր։ Հելլէն կառավարութիւնը տրամադիր չ'երեւար նոյն ծրագիրը ընդունելու, որովհետեւ բանակի վերին հրամանատարութիւնը պատերազմական նախարարութեան իշխանութենէն կ'անջատէ։

—Հելլէն կառավարութիւնը գերմանական զինագործարանի մը հետ կը բանակցի՝ բազմահարուածեան հրացան գնելու համար։

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ. —Վէզիրութեան աստիճան տրուեցաւ Գոնեայի կուսակալ Ֆէրիտ պէյի։ Ռումէլի Պէյլէրպէյիի աստիճան՝ Մէհմէտ պէյի՝ որդի Սէյիտ Ֆազըլ փաշայի։ Իւլայի Բ. աստիճան՝ Շիրքէթի Խայրիէ վարչական Խորհուրդին առաջին քարտուղար Ալի պէյի։ Միւթէմայիզի աստիճան՝ Պիրէճիքի (Հալէպ) գայմագամ Սարիֆ Հիքմէթ պէյի։

—Պետական Խորհուրդին քաղաքային ճիւղին անդամ անուանուեցաւ նոյն Խորհուրդին վճռաբեկ ատեանին նախագահ Սահիպ պէյ, որուն յաջորդեց փոխանորդը Շէքիպ պէյ։

—Ուրֆայի կառավարիչ անուանուեցաւ Սղերդի նախկին հրաժարեալ կառավարիչ Էմին պէյ։

—Մալթայի օսմ. հիւպատոսարանին քարտուղար անուանուեցաւ Լարիսայի օսմ. հիւպատոսարանին նախորդ թարգման Խրիսաֆիտի էֆ.։

—Վանայ նահանգին Շէմտինան գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Էտիրնէի կուսակալութեան հետեւորդ պաշտօնեայ և Միլքիյէ վարժարանին նախկին շրջանաւարտ Ահմէտ Շէվգը էֆ.։

—Հեռագրական և Թղթատարական վերատեսչութեան Խորհուրդին անդամ անուանուեցաւ Սիւրէյա Էմին պէյ, որդի կայս. պալատան նախկին առաջին քարտուղար վախճանեալ Էմին պէյի։

—Բ. կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Պետական Խորհուրդին եւմտական ճիւղին անդամ Րաիֆ պէյի։ Դ. կարգի Օսմանիէ՝ օսմ. Պանքայի Միտիլլիի ճիւղին տնօրէն Պ. Լուի Պալթազարի։

ՆԵՐՔԻՆ գործոց նախարարութեան խորհրդական Ահմէտ Րէֆիգ փաշա որ հիւանդ էր, ապաքինած ըլլալով երէկ կայս. պալատ գնաց և հիւանդութեանը միջոցին իրեն նկատմամբ ցոյց տրուած կայս. հոգածութեան համար երախտագիտութիւն մատոյց։ Ահմէտ Րէֆիգ փաշա յետոյ իր պաշտօնատեղին գնաց։

ԶԷՅԹՈՒՆ ԳԱՒԱՌԱԿԸ. — Պետական Խորհուրդը որոշեց Նորոգել Զէյթուն գաւառակին հեռագրատունը։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՍԵՒ ԼԵՌ. — Կայս. անձնական սպայակոյտին միւշիր Շաքիր փաշա, որ Ձէթինէէն Կ. Պոլիս դարձաւ, Վեհ. Սուլթանին պիտի մատուցանէ Սեւ Լերան Նիքոլա իշխանին ինքնագիր մէկ նամակը։

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ դեսպանը երէկ Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցաւ արտաքին գործոց նախարարին հետ։

ԱԹԷՆՔԻ օսմ. դեսպան Րիֆաթ պէյ անցեալ չորեքշաբթի տեսակցութիւն մը ունեցեր է Յունաստանի նախարարապետին հետ՝ Թուրքեւհելլէն սահմանագլուխի արօտավայրերու պայմանագրութեան խնդրին համար։ Խնդիրը լուծուելու մօտ է։ Ոչխարներու անցքը պիտի արտօնուի՝ եթէ Թուրքիոյ թողուած մասին գետինները Հելլեններու կը վերաբերին։ Միանգամայն օսմ. հիւպատոսին մէկ արտօնագիրն ալ պիտի պահանջուի։

—Թուրքեւհելլէն հիւպատոսական պայմանագրութեան խառն յանձնաժողովին հելլէն պատուիրակ Պ. Սթեֆանոս և ուրիշ իրաւագէտ անձեր անցեալ հինգշաբթի խորհրդակցութիւն մը կատարեր են արտաքին գործոց նախարար Պ. Ռոմանոսի նախագահութեամբ։

ՈՐԲԱՆՈՑ. —Իսլամ տղոց որբանոցին համար Սկիւտարի կողմը ապարանք մը պիտի գնուի։ Կրթական նախարարութեան կողմէ քանի մը պաշտօնեայ Սկիւտար երթալով աչքէ անցուցին այդ ապարանքը։

ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ. —Հաշուակալութեանց Ատեանին նախագահ Հասան Ֆէհմի փաշայէն, Բ. Դրան իրաւագէտ խորհրդական Նորատունկեան Գաբրիէլ էֆ.է ու Հագգը պէյէ, մաքսային Խորհրդին դէր-նախագահ Րիզա պէյէ և կրթական նախարարութեան կողմէ կարգուած պաշտօնեայէ մը յանձնաժողով մը կազմուելով երէկ գումարուեցաւ Խարիճիէի մէջ։

ՖԷՆԷՐԻ Պատրիարքարանին Սինոդը որոշեց բացատրութիւն ուզել Մոսկուայի վանքին վանահայր Տ. Նաքոլոսէն որուն դէմ բողոքներ կան։ Այդ վանքը Ֆէնէրի Պատրիարքարանին կը վերաբերի։

—Երկու մետրապոլիտներէ և Պ. Մամմօրուլոսէ բաղկացած պատգամաւորութիւն մը Մեծ-Եպարքոսին պիտի ներկայանայ եկեղեցական քանի մը խնդիրներու համար։

ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ դեսպանատան Ա. թարգման Յովհաննէս խան որ Պէլկրատ գացած էր Պարսից Շահին կողմէ Աղեքսանդր Թագաւորին նուիրուած պատուանշանը յանձնելու, երէկ առտու մայրաքաղաք դարձաւ։

Պ. ԶԱՄԱՅՈՍ, Յունաստանի Երեսփ. Ժողովին նախագահը, առջի օրը մայրաքաղաքս ժամանեց և քիչ ետքը Ռումանիա ուղեւորեցաւ։

ԺԱՆՏԱԽՏ. —Աղեքսանդրիոյ մէջ շաբաթ օրը և կիրակի ժանտախտէ դէպք ու մահ չպատահեցաւ։

—Աղեքսանդրիայէն կը գրեն թէ քանի մը օրէ ի վեր թէեւ ժանտախտէ դէպք չի պատահիր, սակայն հիւանդութիւնը բոլորովին անհետացած չէ։ Կը վախցուի որ ամառը եթէ անցնի, խոնաւ եղանակին մէջ ժանտախտը աւելի սաստկանայ։ Բազմաթիւ բժիշկ՝ բազմաթիւ հետեւորդներով քաղաքին աղտոտ թաղերը մաքրել կու տան ու կ'ապականեն։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ Ապահովութեան Սնտուկին տնօրէնին համար օրէնքը կը տրամադրէ որ տասը հազար ոսկիի երաշխաւորութիւն տայ։ Ձեռնհաս իշխանութիւնը նկատելով որ հիմակուան տնօրէնը հինգ հազար ոսկիի երաշխաւոր տուած է, ծանոյց որ անպատճառ տասը հազար ոսկիի երաշխաւոր՝ տայ, թէեւ տնօրէնը յայտարարած է թէ իր նախորդին տուած երաշխաւորը հինգ հազար ոսկիի համար էր։

ԱԼՊՈՄ. — Գերմանիոյ զօրաբանակներուն մէջ ծառայող օսմ. սպաները և անոնց պաշտօնավարութեան վայրը ներկայացընող լուսանկարներու ալպոմ մը կը պատրաստուի։

ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԻՒՆ Նախարարութիւնը հարցուց առեւտրական և հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան թէ սեղանաւորական կարգ մը հաստատութիւններու և ինքզինքնին իբրեւ սեղանաւոր ներկայացնող և օտար արժէթուղթերու առեւտուրով զբաղող լումայափոխներու նկատմամբ ի՞նչ գործողութիւն կատարելու է։

ՆՈՐ ԼՐԱԳԻՐ. — Նաիպներու վարժարանին ուսանողներէն Մահմուտ Ճէլալէտտին պէյ Շէյխ-իւլ-Իսլամին դիմած է՝ Ճերիտէի Իլմիյէ անուն կրօնական թերթի մը հրատարակութեան արտօնութիւն ձեռք բերելու համար։

ԼՈՆՏՈՆԻ օսմ. դեսպան Քոսթաքի փաշա Անթոբուլօ, առջի օրը, Մեծ կղզին Հէյպէլի գնաց և այցելութիւն տուաւ Երուսաղէմի Յունաց նախկին Պատրիարք Տ. Նիկոդիմոսի։

ԽՐԻՄԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ. — Օգոստոս 17ին Ֆէրիքէօյի լատինական գերեզմանատան մէջ հոգեհանգիստ պիտի կատարուի Խրիմի պատերազմին մէջ մեռնող ֆրանսացի զինուորներուն համար։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպանը, դեսպանուհին և քանի մը պաշտօնատարներ կիրակի օր Մեծ Կղզի երթալով պտոյտ մը կատարեցին դեսպանատան պահականաւով։

ԻԶՄԻՐԻ մէջ անցեալ չաբթու մեռած Նամուքճիս անուն հարուստ Հելլէնացի մը իր բոլոր անշարժ կալուածները կտակեր է Իզմիրի յունաց երկրորդական վարժարանին, հիւանդանոցին ու որբանոցին։

—Իզմիրի շոգենաւային Համիտիէ Ընկերութեան տնօրէն կարգուեր է Թոտորի Միխայիլիտի էֆ. որ երբեմն վարած է այդ պաշտօնը։

—Իզմիրի Նաւահանգիստը գտնուող Ալեքսանտր Բ. ռուսական զրահաւորը երէկ մեկներ է անկէ։

—Գարչը Եագայի կայարանին մէջ անցեալ չաբթու կառախումբ մը վաճառաբարձ վակոններու զարնուեր է։ Այդ միջոցին մեքենավարը յաջողեր է կառախումբին ընթացքը կասեցնել։ Ուղեւորներէն մէկ քանին կառախումբէն վար նետուելով վիրաւորուեր են։

—Թուզի առաջին բերքը օգոստոս 6ին Իզմիր պիտի տարուի։ Կ'ենթադրուի թէ թուզի բերքը այս տարի քառասուն հազար բեռ պիտի ըլլայ։

ՄԱՔՍԱՆԵՆԳՈՒԹԻՒՆ. — Ռէժիի նաւ մը անցեալ չաբթու Թէնէտոսի մօտ մաքսանենգներու նաւի մը հանդիպեր է։ Մաքսանենգները ինքզինքնին ծովը նետելով ցամաք ելեր են, սակայն ծխախոտ պարունակող նաւը բռնուելով Միտիլլի տարուեր է։

ԿԱՅՍ. ՆՈՒԱԳԱԾՈՒՆԵՐՈՒ և խամաճիկներու համար խնայողական սնտուկ մը պիտի հաստատուի, որուն համար կայս. մասնաւոր Արկղէն երկու հազար ոսկի շնորհուած է։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ կայս. գոմիսէր Նէճիպ էֆ. Մէլհամէ առջի գիշերը սեղան մը տուեր է, որուն ներկայ գտնուեր են նախարարապետը, քանի մը նախարար ներ ընտանեօք և գոմխճրութեան պաշտօնեաները։

ԿՂԶԻՆԵՐՈՒ գայմագամ անուանուեցաւ Արշիպեղագոսի կղզիներու Նահանգին Բիլմար գաւառակին գայմագամ Թէվֆիգ պէյ։

ՏԻԱՐՊԷՔԻՐԻ կեդրոնական Նախապ Թէվֆիգ էֆ.ի պաշտօնավարութեան պայմանաժամը վեց ամիս երկարեցաւ։

ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐ.—Մինչեւ հիմա Իզմիրէն զանազան տեղեր ղրկուած իսլամ գաղթականներուն թիւն է 9800, որոնց 1089ը՝ Սուրիա, 1187ը՝ Պէյրութ, 2133ը՝ Հալէպ, 2859ը՝ Ատանա, 2468ը՝ Գոնեա, 25ը՝ Ափրիկեան Տրիպոլիս և 16ը՝ Աֆիոն Գարահիսար։ Անցի օրը 450 իսլամ գաղթականներ Իզմիր հասեր են։

ՖԵՐՏԻՆԱՆՏ ԻՇԽԱՆԸ Քարլսպատ կատարելիք ուղեւորութեան ծախքին համար 250,000 ֆր. տուեր է Պուլկարիոյ սնտուկէն։

ՆՈՒԱԳԱԾՈՒՆԵՐ.—Կայս. Նուագածուներու խումբէն տասնըհինգ հոգի Պէրլին պիտի երթան՝ իրենց արհեստը կատարելագործելու համար։

ՄԻՍԻ ԳԻՆԸ.—Զանազան տեղերու երաշտութենէն կ'ենթադրուի թէ միսի գինը շատ սուղ պիտի ըլլայ յառաջիկայ ձմեռ։

ՊՈԼՍՈՅ կողմի մեծ վաճառականները, կ'ըսէ Սէրվէթ, համաձայնութիւն մը գոյացուցեր են, որով վճարումներու համար երեք ամսուան պայմանաժամ մը պիտի ընդունին ամէնուն համար։ Օսմ. ոսկին հարիւր տասը ղրուշ պիտի հաշուուի։

ԲԵՐԱՅԻ պատժական ատեանը երեք ոսկի տուգանքի և դատական ծախքերու վճարման դատապարտեց Քիւչիւք Բերուզ անուն դերասանուհի մը՝ ոստիկան էմին էֆէնտին անարգած ըլլալուն համար պաշտօնի կիրառման միջոցին։ Ոստիկանութեան որոշմամբ Քիւչիւք Բերուզ իր անպատշաճ ընթացքին համար կը հանուէր Թարլա Պաշիի կողմը բնակած տունէն և այդ պահուն անարգած էր նոյն ոստիկանը։

ՄԱԽՍՈՒՄԷԻ Շահին շոգենաւը երէկ իրիկուն կղզիները երթալու ատեն երբ կը ջանար մեծ շոգենաւի մը ետեւէն անցնիլ, ղեկին շղթան խզուեցաւ։ Շոգենաւը սկսաւ բացերը երթալ։ Մօտերէն շոգենաւակներ օգնութեան հասան և միւս կողմէ ղեկը նորոգուելով, Շահին սովորականէն ժամ մը ուշ հասաւ կղզի։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ 28 թիւ շոգենաւը երէկ առտու Սկիւտարի նաւամատոյցէն բացուելու միջոցին նաւային գնէջապետ Հիւսէյին պէյ շոգենաւ կը մտնէր բարձրէն դրուած տախտակէն, սակայն տախտակը յանկարծ սահելով Հիւսէյին պէյ վար ինկաւ և երեսէն թեթեւապէս վիրաւորուեցաւ։

ԹԱՐԱՊԻԱՅԻ քարափէն, առջի օրը, գաղթականի կառք մը ուր երկու մարդ կային, ծովը ինկաւ, սակայն ամէնքն ալ ազատուեցան։

ԷՅՈՒՊԻ կողմը երէկ Րասըմ ու Ալի անուն 10—12 տարեկան երկու մուրացկաններ կռիւի բռնուեցան։ Րասըմ իր հակառակորդը զմելիով վիրաւորեց ձախ կողոսկրին տակէն։ Ոճրագործը ձերբակալուեցաւ և վիրաւորեալը հիւանդանոց տարուեցաւ։

ԵՐԿՈՒ ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆ հրատարակած ենք Գ. երեսի վերջին բաժնին մէջ, մէկը «Էքս-լա-Շաբէլի Աչէն և Միւնիխ» հրդեհի դէմ ապահովագրական ընկերութեան և միւսը Պ. Պ. Մալթաս և ընկերութեան կողմէ որոնք կը ծանուցանեն մայրաքաղաքիս հասարակութեան թէ Պ. Ա. Է. Մալթասի հեռացման հետեւանքով, որ ուրիշ պաշտօն ընդունած է, վերոյիշեալ ապահովագրական ընկերութեան գործակալութիւնը յանձնուած է Պ. Վիլֆրիտ Լա Ֆօնթէնի որ անոր տնօրէնութիւնը ստանձնած է օգոստոս 1էն (Ն. Տ.) սկսեալ։

QUININE DE PELLETIER

Անոնք որ սովորաբար կը տառապին անգարէ, ցրտառութենէ առաջ եկած ջլացաւներէ և կամ ուրիշ ո՛ և է պատճառով մը, անմիջապէս ինքզինքնին բժշկուած պիտի տեսնեն այդ բնական տկարութիւններէն, եթէ երբեք գործածեն Քինին բէլըթիէի հաբերիկները՝ որոնց մէջ Քինինը ծածուկ առած է։

ԱԶԴ

Պատիւ ունինք ծանուցանել արգոյ հասարակութեան թէ՝ Պ. Յովսէփ Ելակէօզեանի կողմէ՝ Sofpon անուամբ ընտիր սիկարայի թուղթ մը հրապարակ հանուած է՝ իբր սեփականութիւն Ներսէսեան Որբանոցիս։

Կը յուսանք թէ հասարակութիւնը պիտի նախընտրէ սոյն թղթի գործածութիւնը, որով օժանդակած պիտի ըլլայ նաև հաստատութեանս մէջ պատսպարուած յիսունի չափ որբերուն։

Sofpon թղթի վաճառման կեդրոնատեղիներն են Փէշտըմալճըլար պաշը՝ Եանտէվի խան Պ. Յ. Ելակէօզեանի գործատունը և Շիշէճիլէր փողոցը, Պ. Գ. Մ. Բէշիշեանի վաճառատունը։

Կը գտնուի նաև բոլոր ծխավաճառներուն քով։

Որբանոցին կնիքը չկրող նմոյշները անվաւեր են։

Դիւան Գործադիր Ժողովոյ
Ներսէսեան Որբ. Ընկերութեան
Իզմիր

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ս. Պատրիարք Հայրը թէեւ մտադիր էր այցելութեան երթալ Տ. Գրիգորիս արքեպիսկոպոս Ալէաթճեանին, ինչպէս երէկ ծանուցինք, սակայն վերջին պահուն իմանալով որ բժիշկներու խորհուրդով բացարձակապէս արգիլուած է Ն. Սրբազնութեան՝ այցելութիւն ընդունիլ և տեսակցութիւն կատարել, յետաձգեց իր հիւանդատեսի այցը։

—Երէկ, Ս. Պատրիարք Հօր Զամլըճայի կողմը կատարած պտոյտին ընկերացաւ Դպրեվանքի փոխ-վանահայր Տ. Եղիշէ եպիսկոպոս Դուրեան որ յառաջիկայ ուրբաթ Արմաշ պիտի վերադառնայ ընկերակցութեամբ Մուշի առաջն. տեղապահ Տ. Բաբգէն Ծ. վարդապետին որ մէկ քանի օր Դպրեվանք անցնելէ ետքը Կ. Պոլիս պիտի գայ՝ ասկէ Մուշ ուղեւորելու համար, ուր անձկանօք կը սպասուի իր ներկայութեան։

— Ս. Պատրիարք Հայրը, որ շաբաթ իրիկուընէ ի վեր Սկիւտար կը մնար, այս առտու ժամ 2ին Պատրիարքարան իջաւ, նախագահելու օրուան ժողովներուն։

— Ամասիոյ առաջն. Նորընտիր տեղապահ Տ. Արիստակէս Ծ. Վ. Վանքեան կիրակի օրը իր հրաժեշտի քարոզը խօսեցաւ Կէտիկ փաշայի եկեղեցիին մէջ որուն քարոզչութիւնը վարած է բաւական ատեն, և երէկ Ս. Պատրիարք Հօր ներկայանալով յայտնեց թէ կը պատրաստուի յառաջիկայ երկուշաբթի մեկնիլ մայրաքաղաքէս իր պաշտօնատեղին ուղեւորելու համար։ Ն. Սրբազնութիւնը հարկ եղած հրահանգները տուաւ Տ. Արիստակէս վարդապետին՝ իր հովուական այս պաշտօնին համար։

— Աղեքսանդր էֆ. Փանոսեան, որ ժամանակէ մը ի վեր Փիլիպէ կը գտնուէր առեւտրական գործով, այս առաւօտ մայրաքաղաքս դարձաւ իր Տիկնոջ ու զաւակներուն հետ։ Մեր համակրելի աշխատակիցը, որուն Պալեաճեան Նօբէրը այնքան ախորժով կարդացուեցան Արեւելքի մէջ, վերջնապէս Կ. Պոլիս կը հաստատուի և կը յուսանք թէ իր զբաղումներուն ներած սահմանին մէջ պիտի շարունակէ իր սուր ու սրամիտ գրուածներուն աշխատակցութիւնը ընծայել մեր ընթերցողներուն։

— Իբր երեք տարի առաջ, Տիկին Աննա Գ. Խաչեան Էրզրումէն որբ աղջիկ մը բերել տուած էր Պոլիս՝ Դպրոցասէր Տիկնանց վարժարանին մէջ իր պաշտպանութեամբը պատրաստել տալու համար իբրեւ կարուձեւի և ձեռագործի վարժուհի, որպէս զի յետոյ Էրզրում վերադառնալով տեղւոյն Ս. Հռիփսիմեանց վարժարանին մէջ ծառայէ երեք տարուան պայմանաժամով։

Դպրոց. Տիկնանց վարժարանին փակումէն յետոյ, յիշեալ աղջիկը, Օր. Հայկանուշ Գազազեան, իր վարժութիւնները կը շարունակէր մայրաքաղաքիս զանազան վարժարաններուն մէջ և այլ և այլ վարպետներու քով՝ պաշտպանութեամբ Տիկ. Խաչեանի և մասնաւոր հոգածութեամբ Իզմիրլեանց կտակի Գրական Յանձնաժողովին, որ երբեմն Էրզրումի մէջ իր ծախքով Պոլսեցի վարժուհի մը կը պահէր կարուձեւի յատուկ, ամսական 5 ոսկի թոշակով, բայց յետոյ այդ նպաստի գումարը յատկացուած էր Մշոյ աղջկանց վարժարանին մատակարարութեան, ինչպէս կը շարունակուի մինչեւ այսօր։ Գրական Յանձնաժողովը փոքրիկ գումար մը յատկացնելով յիշեալ օրիորդին համեստ պէտքերուն՝ ուզած էր իր կողմէն նպաստ մը ընել Էրզրումի աղջկանց վարժարանին, որ այս կերպով պիտի կրնար ունենալ տեղացի քաջարհեստ վարժուհի մը առնուազն երեք տարի ծառայելու պարտաւոր, ամսական միայն 3 ոսկի թոշակով. ինչպէս պայմանագրուած էր կանխաւ։

Արդ, Օր. Հայկանուշ Գազազեան, որ իբրեւ «Կարուձեւի և ձեռագործի մասնագէտ» պատրաստուած և ըստ այնմ վկայական ստացած էր վերջերս Ուսումն. Խորհուրդէն, շաբաթ օր մեկնեցաւ մայրաքաղաքէս իր ծննդավայրը վերադառնալու և ձեռնարկելու իր պաշտօնին՝ յառաջիկայ դպրոցական տարեշրջանէն սկսեալ։ Կը յուսանք թէ Էրզրումի հայ իգական սեռը մեծապէս պիտի օգտուի օրիորդ Հայկանուշի ձեռարուեստէն, երբ մանաւանդ առաջին անգամն է որ մասնագէտ վարժուհի մը պիտի պաշտօնավարէ Ս. Հռիփսիմեանց վարժարանին մէջ՝ բնիկ տեղացի ըլլալու առաւելութեամբ։

— Ստացանք Տ. Բաբգէն Ծ. Վ.ի թարգմանած Աղօթագիրքը (հայերէն տառերով և թուրքերէն լեզուով) յատկապէս պատրաստուած այն գաւառներու Հայերուն համար որոնք թուրքերէն կը խօսին։

ԱԶԴ

Ազգ. Կեդր. Վարժարանի

Ազգ. Կեդր. Վարժարանի երեք կարգերու աշակերտները կը հրաւիրուին յառաջիկայ հինգշաբթի (29 յուլիս) ժամ (Ը Թ.) 5ին, ներկայանալ ընդհ. հսկողին, ստանալու համար իրենց վիճակացոյցները։ Նոյնպէս կը ծանուցուի թէ վարժարանիս մուտքի քննութիւնները պիտի կատարուին օգոստոս 23 և 24, Բշ. և Գշ. օրերը՝ հետեւեալ ժամանակացոյցին համեմատ։

Օգոս. 23 Բշ.—Կրօնք, Օսմ. Հայ. Ֆրանս.

Օգոս. 26 Գշ.—Պատմ. Աշխարհագր. Թուաբ. Երկրաչ.

26 Յուլիս 99 (Խնամակալութիւն)
Ղալաթիա 410

ԱՐԱԲԿԻՐԻ ՈՐԲԱՆՈՑԻՆ

Տարեկան հաշուեցոյցը

Մուտք	Ղրշ.	փր.
Նախնական ծախքերու յատկացուած 25 ոսկի	2687	20
Տարեկան զանազան ծախքերու յատկացուած 180 ոսկի	19281	10
Հինգ տղոց 4 1/2 ամսուան ծախքերուն յատկացուած	1005	10
Մէկ տղու 2 ամսուան ծախքերուն յատկացուած	160	—
Տեղական նուէրներ	1235	20
Մհ. Մարտիրոս Գալստեանէ նուէր	510	—
	24879	20
Մառանը պատրաստ ունելիք	2200	—
	27079	20

Ելք	Ղրշ.	փր.
Անկողնի ծախքերու գումար	3457	10
Ցորեն և պլղուր	3856	10
Զգեստ և ճերմակեղէն	2674	10
Գուլպայ, ոտնաման և գդակ	1066	—
Իւղ, միս և հաւկիթ	2242	30
Պանիր, թան և աղ	640	20
Ձէյթին, լուբիա, սիսեռ, փաթաթէս, ոսպ և չէհրիճ	612	10
Բանջարեղէն	769	20
Ճաշարանի ծախք	173	20
Խոհանոցի ծախք	508	30
Մառանի կարասեաց	326	10
Մաքրութեան	345	20
Լոյս	192	10
Վառելանիւթ	1115	—
Պտուղ և անուշեղէն	981	20
Հաց	1792	—
Դպրոցական պիտոյք	263	—
Այլեւայլք	1640	20
Խոհանոցի շինութեան	1063	30
Ա. Անտոնեանի տարեթոշակ	1456	10
Սպասաւորներու	249	20
	25525	20
Շահ որբանոցին	1554	—
	27079	20

Արաբկիրի Որբանոցին 1898 մարտ 2—99 մարտ 2ի ելեւմտական սոյն հաշուեկշիռին ճշդութիւնը կը հաստատէ Որբանոցիս Հոգաբարձութիւնը։

Հոգաբարձութիւն Որբանոցին
Նախագահ
ՄՈՒՇԵՂ ՎԱՐԴԱՊԵՏ
Անդամք
Գրիգոր Եկաւեան, Վղրշկ Քհնյ. Եկաւեան
Մկրտիչ Սուլթանեան, Գէորգ Պ. Օտապաշեան
1899 մարտ 2
Արաբկիր

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԺԹ ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ 1899—1900

Վարժարանիս ԺԹ տարեշրջանը կը սկսի յառաջիկայ (1899) սեպտեմբեր 1ին և նորեկ աշակերտներու մուտքի քննութիւնները տեղի կ'ունենան օգոստոս 30ին և 31ին, իսկ դասերը կանոնաւորապէս կը սկսին սեպտեմբեր 1ին։

Թոշակաւոր աշակերտներու ընդունելութեան պայմաններուն և ուրիշ տեղեկութեանց համար ծնողք կամ պաշտպաններ կրնան դիմել Պոլիս՝ Ազգ. Պատրիարքարան և կամ Էրզրում վարժարանին տեսչութեան։

Յառաջիկայ տարուան համար ձրի աշակերտներու ընդունելութիւնը արդէն կատարուած ըլլալով, այդ մասին ո՛ և է դիմում առանց հետեւանքի պիտի մնայ։

ԿՆԻՔ
4—20 ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

ԹՂԹԱԲԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

(Օգոստոս 5ի թերթէն)

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ.— Վիէննայէն կը հեռագրեն Պէրլինէր Թակեպլաթը թէ Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարար Պ. Տէլքասէ Բեդերսպուրկէն վերադարձին երկու օրի չափ Պէրլին պիտի մնայ։ Վիէննայի քաղաքական շրջանակներուն մէջ կը կարծեն թէ Պ. Տէլքասէ Պէրլին գտնուած պահուն՝ Ֆրանսայի և Գերմանիոյ բարեկամական յարաբերութիւնները աւելի ամրապնդելու միջոցները պիտի պատրաստէ։

Բէշթէր Լոյտ խօսելով Պ. Տէլքասէի Բեդերսպուրկ կատարած ուղեւորութեանը վրայ, կ'ըսէ. —«Ուշագրաւ պարագայ մըն է այն իրողութիւնը թէ, երբ Ֆրանսայի եւ Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարարները Բեդերսպուրկի մէջ կը տեսակցին, միեւնոյն ատեն Գերմանիոյ նախարարապետը ու Աւստրիոյ-Հունգարիոյ արտաքին գործոց նախարարն ալ կը տեսակցին Աուսսէի մէջ։ Ֆրանսական լրագիրները թէեւ կը ջանան գաղտնի պահել Պ. Տէլքասէի Բեդերսպուրկ ուղեւորելուն պատճառը, սակայն յայտնի կ'երեւայ թէ այդ տեսակցութիւնը կարեւոր նպատակի մը համար կը կատարուի։ Գերմանիոյ նախկին նախարարապետ Կափրիվի կոմսը ըսած էր թէ Ֆրանսայի եւ Ռուսիոյ դաշնակցութիւնը Երրեակ Զինակցութեան դէմ է։ Անկարելի է որ խաղաղութիւնը վրդովող դէպք մը պատահի՝ Ռուսիոյ կայսեր օրով որուն խաղաղասէր զգացումները հանրածանօթ են։»

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ.— Տէյլի Թելէկրաֆ կ'իմանայ թէ Գերմանիոյ Կայսրը այցելութիւն պիտի տայ իր մեծ մօրը՝ Վիքթորիա թագուհիին։

—Անգլիոյ թագուհին անցեալ շաբթու իր ներկայութեանը ընդուներ է Սթրոմիլէք տեղակալը որ Գերմանիոյ կայսեր մէկ նամակը մատուցեր է Ն. Վեհափառութեան։

ԵՐԿԻՑՍ ՄԵԾ ԴՈՒՔՍԻՆ ԹԻԿՆԱՊԱՀԸ.— Եւրոպական թերթերը ծանուցին թէ Երկիցս մեծ դուքսին թիկնապահ տեղակալ Պուաման անձնասպան եղած է ատրճանակով, բայց Ռուսիոյ պաշտօնաթերթը կը ծանուցանէ թէ տեղակալ Պուաման Ռուսիոյ Կայսեր թիկնապահ կարգուած է, որով անձնասպանութեան լուրը ինքնին հերքուած կ'ըլլայ։

ՀԱԻԹԻԻՆ առնուած նորագոյն լուրերու նայելով վերջին դէպքերուն առթիւ ձերբակալութիւնները կը շարունակուին։ Ձերբակալուածներուն մէջ կայ ելմտական նախկին նախարար Պ. Ֆոնշառ։ Արտաքին գործոց նախկին նախարար Մ. Պէնոս ալ Մ. Նահանգաց դեսպանատունը փախեր է։ Կացութիւնը ծանր է։

ԱՆԳԼԻՈՅ Խորհրդարանին մէջ արտաքին գործոց խորհրդականը անցեալ հինգշաբթի ծանուցեր է թէ Ռուսիոյ, Զուիցերիոյ, Չինու և Մ. Նահանգաց մէջ բրիտանական առեւտրական գործակալներ պիտի հաստատուին որոնք պիտի այցելեն առեւտրական կեդրոնները։ Անգլիոյ վաճառականները, թէեւ վարձքի մը փոխարէն, պիտի կրնան անոնց դիմելով առեւտուրի և ճարտարարուեստի մասին տեղեկութիւններ առնել։

ՓԻԼԻՓՓԻՆԵԱՆՆԵՐԸ.— Մ. Նահանգաց պատերազմական նոր նախարար Պ. Էլիհու Ռութ մտադիր է Փիլիփփինեանց մէջ Օթիս զօրավարին հրամանին տակ գտնուած զինուորներուն թիւը 40,000ի բարձրացնել։

1900Ի ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԷՍԸ.— Անգլիոյ Խորհրդարանը 60,000 անգլ. ոսկիի վարկ մը քուէարկեց՝ 1900ի Բարիզի արուեստահանդէսին մասնակցութեանը համար։

ՆԱՒԱԲԵԿՈՒԹԻՒՆ.— Մարսիլիոյ ծովային գրասենեակը անցեալ չորեքշաբթի տեղեկութիւն առաւ թէ Սան-Է-Ժան ֆրանսական առագաստանաւը որ Կալկաթայէն Մարսիլիա կ'երթար 1200 թոնօ բրինձ և զանազան ապրանքներ բեռցած, ընկղմեր է։ Նաւապետը ու բոլոր նաւաստիները, ընդամէնը 21 հոգի խեղդուեր են։ Միայն նաւը 600,000 ֆր. կ'արժէր։ Առագաստանաւը Բարեյուսոյ Գլուխին մօտերը ընկղմեր է սաստիկ փոթորկի մը միջոցին։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ.— Պոմպէյէն կը գրեն Մօրնինկ Բոսթի թէ Հնդկաստանի արեւմտեան և կեդրոնական մասերուն մէջ օդերը գէշցած ըլլալով, թէ՝ ժողովուրդը և թէ վաճառականները մտահոգութեան մէջ են։ Երկու երեք շաբաթէ ի վեր անձրեւ տեղացած չէ։ Հունձքերը չորցած են և արմտիքի գինը շատ սղած է։ Եթէ երաշտութիւնը շարունակէ, Հնդկաստանի համար մեծ սով մը կը վախցուի։ Այդ պատճառով հնդկական կառավարութիւնը հարկ եղած միջոցները ձեռք առնել սկսած է։

Հեռագիր

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՏՐԷՅՖԻՒՍԻ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՌԷՆԻ ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԱՏԵԱՆԻՆ ԱՌՋԵՒ

Ռէն, 7 օգոստոս.—Այսօր՝ Ռէնի համալսարանին պատուոյ դահլիճին մէջ սկսաւ Տրէյֆիւսի դատը։ Արշալոյսին արդէն, համալսարանին շրջակաները զինուորական խիստ հսկողութեան մըն էին ենթարկուած։ Զինուորական ատեանին բանտէն դէպ ի համալսարան տանող ճամբուն երկու կողմը՝ կրկին կարգերու վրայ շարուած ձիաւոր ոստիկաններ կը պաշտպանէին Տրէյֆիւսի անցքը։

Ժամը վեցին արդէն սրահը ամբողջովին լեցուած էր։ Դիւրաւ ներս կրցան մտնել անոնք միայն՝ որոնք տոմսակներ ունէին։ Ժողովուրդին յատկացուած վայրը գրեթէ վայրկեան մը մէջ լեցուեցաւ։ Ֆրանսական և օտար թերթերու 250 թղթակիցներ ներկայ էին դատավարութեան։

Ժամը եօթին քառորդ մնացած Տրէյֆիւս՝ թնդանօթաձիգ հարիւրապետի համազգեստով ներս մտաւ՝ գլուխը բարձր բռնած. իր մուտքը խոր ազդեցութիւն մը բրաւ։ Պ. Պ. Տըմանժ ու Լապորի անոր քով կեցան։

Զինուորական ատեանին նախագահը՝ գնդապետ Ժուա իսկոյն բացաւ նիստը՝ ժողովուրդին յայտարարելով թէ որ և է ցոյց արգիլուած է։

Քարտուղարը սկսաւ վկաներու կոչել։ Էսթէրհազիի անունը տրուած պահուն ոչ ոք պատասխանեց։ Տիկին Բէյա, գնդապետ տիւ Բաթի տը Քլամ, Պ. Պ. Շէօրէ Քէսթնէր, Թրարիօ, Կորնիէ և փորձաքննիչ Բուան բացակայ են նմանապէս։

Զօրավար Շանուան և Հռոմի դեսպանատան կցորդը նամակով մը յայտնած են թէ գաղտնի պաշտօնային քննութեամբ զբաղած ըլլալնուն պատճառաւ չեն կրցած ներկայ գտնուիլ։

Գնդապետ Ժուա կը սկսի ամբաստանեալին հարցաքննութեան։ Կը կարդայ պօրտրօն՝ ինչպէս նաեւ Օրմէշվիլ հրամանատարին ամբաստանագիրը՝ 1894ի դատին առթիւ պատրաստուած։ Հատիկ հատիկ կը ցուցնէ պօրտրօյին պարունակութիւնը։ Տրէյֆիւս բուռն կերպով կը բողոքէ՝ յայտարարելով թէ ինքը անմեղ է և թէ ոչ մէկ ամբաստանութիւն կ'ընդունի (Ցուցում)։

Նիստը կը վերջանայ. Նախագահը կը յայտարարէ թէ յաջորդ օրը՝ առտուան ժամը վեցին գումարուելիք և, եթէ պէտք ըլլայ՝ անոր հետեւելիք նիստերը դռնփակ պիտի ըլլան, ամբաստանեալին և անոր փաստաբաններուն ներկայութեան՝ զբաղելու համար գաղտնի պարունակին քննութեամբ։

Ոչ մէկ միջադէպ տեղի ունեցաւ ժողովուրդին դուրս ելած պահուն։ Կը կարծուի թէ հրապարակային դատավարութիւնները պիտի սկսին յառաջիկայ հինգշաբթի։

ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆ

«ԱՉԷՆ ԷՆՏ ՄԻՒՆԻՔ ՖԱՅԸՐ ԷՆՇԻՒՐԸՆՍ ՔՈՄՓ.»
Էքս-լա-Շաբէլ (Գերմանիա)
1825ին հաստատուած

ԷՔՍ-ԼԱ-ՇԱԲԷԼ, 25 Յուլիս 99.

Տ.

Պատիւ ունինք ծանուցանել Ձեզ թէ մեր Ընկերութեան գործակալ կարգած ենք Կ. Պոլսոյ ու շրջականերուն համար՝ Պ. Վիլֆրիտ Լա Ֆոնթէնը՝ Պ. Պ. Մալթաս և Ընկերութեան տեղ, վերոյիշեալ տան պետը,—որուն շրջաբերականը կցուած է ներկայիս,—ուրիշ պաշտօն ընդունած ըլլալով։

Յուսալով որ պիտի հաճիք շարունակել պատուել զմեզ Ձեր վստահութեամբ, կը խնդրենք որ ընդունիք, Տ..., մեր մեծարանաց հաւաստիքը։

Ընդհ. Տնօրէն
ՍՔՐԼՕՏԷՐ

* * *

Կ. ՊՈԼԻՍ, 1 Օգոս. 99.

Տ.

Պատիւ ունինք ծանուցանել Ձեզ թէ Պ. Ալպէրդ Է. Մալթաս, մեր տան պետը, ուրիշ պաշտօնի կոչուած ըլլալով, ցաւ ի սիրտ դադրեցանք այս հրապարակին վրայ ներկայացնելէ հրդեհի դէմ ապահովագրութեան «Աչէն և Միւնիխ Էքս-լա-Շաբէլի Ընկերութիւնը որուն գործակալութիւնը վստահուեցաւ Պ. Վիլֆրիտ Լա Ֆոնթէնի։

Խնդրելով որ հաճիք շարունակել մեր յաջորդին նկատմամբ այն վստահութիւնը որով պատուեցիք զմեզ մինչեւ այսօր, կը մատուցանենք Ձեզ, Տ..., մեր խորին յարգանաց հաւաստիքը։

ՄԱԼԹԱՍ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍԱՄԱՌՆԱՅԻՆ ԹԱՏՐՈՆ

Այս գիշեր La gran via։ Վաղը գիշեր արտասովոր ներկայացում ի նպաստ Օր. Էմիլիա Տարվիա։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	25	07 1/2
Ամէնէն բարձր գին	»	25	08 1/2
Ամէնէն վար գին	»	25	06
Րումէլիի Երկթ. զոզ.	Ֆր.	123	25
Ամէնէն բարձր գին	»	123	50
Ամէնէն վար գին	»	123	—

ԲԱՑՈՒՄ 24 Յուլիս

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Փ. Կ.	25	07 1/2
Րումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	122	62
Օսմանիյէ		428	—
Ռէժի		300	
Օսմ. Պանքա		13	20
Քրէտի Ժէնէրալ Օթօմ.		3	30
Երկրագործական Պանքա		7	—
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալէօռ	Ա. Ո.	3	10
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	15
Թրամուէյ բաժնեթ.		645	—
» ժուիսանս		240	—
» պարտաթ.	Ֆր.	490	—
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	300	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	480	—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	07
Անգլիական ոսկի	»	109	35
Բոլ էմբէրիալ	»	90	10
Քրիմիլ	»	51	04
Մէճիտիէ արծաթ	»	107	37
Մէճիտիէ	»	98	20
Րուպլի Թղթադրամ	Օ. Ո.	8	60

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109	05
» » » չէք	»	109	22 1/2
Բարիզ » »	Ֆր.	23	08 3/4
» » » չէք	»	22	93
Պէրլին անտոկոս չէք	Մարք	18	52
Վիեննա չէք	Ֆիօր.	10	96 3/4

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 7 Օգոստ.

Օսմ. Քոնս. Սեռի Դ.) յայ.	Ղրշ.	23	—
) զոզ.	»	23	05
» » » Բ.	»	47	45
» » » Գ.	»	26	50
Օսմանիէ	»	428	—
Րումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	124	25
Օսմ. Ռէժի	»	300	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	568	—
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	99	90
Քրէտի Լիոնէ	»	955	—
Պանք տը Բարի	»	—	—
Սուէզի բաժնեթուղթ	»		
Իտալական Ռանթ	»	92	30
Սպանիական արտաքին	»	61	35
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	240
Դրամագէղ	»	63	—

ՊԷՐԼԻՆ, 7 Օգոստ.

Օսմ. փոխառութիւն 1888	մարք	112	75
Րումէլիի երկաթուղի	»	128	50
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	97	85
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	29

ՎԻԷՆՆԱ, 7 Օգոստ.

Փոխան. Բարիզի վրայ	Ֆիօր.	47	02
» Լոնտոնի վրայ	»		—
Րումէլիի երկաթուղի	»	62	70
Օսմ. Ռէժի	»	142	50

ՀԻՆ ԳԻՆԻ Երեսուն տարուան, բժիշկներու կողմէ յանձնարարուած նոր ապաքինածներու և անարիւնութիւն ունեցողներու։ Դիմել Օրթագիւղ հանգուցեալ մուխթար Յակոբ ադայի տունը։

Տր. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ երեսը

Պայալը Հաւալի հրատարակութիւնները կարդալ Դ-րդ երեսը։

ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆ Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ

Բերա, թիւ 1, Եէշիլ փողոց

Ուսումնարանը պիտի վերաբացուի առաջիկայ սեպտեմբերի 1ին, չորեքշաբթի օրը։

Ընդունելութեան պայմաններուն և ուսմանց ծրագրին տեղեկանալ փափագող պատուական ազգայինք կրնան դիմել Տնօրէնութեան, երկուշաբթի և ուրբաթ օրերը, մինչեւ կէս օր։

Տնօրէնութիւն
Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆԻ
Բերա, 23 յուլիս 1899
407 2—10

ԻՒՆԻՕՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
Հիմնեալ 1828—1829ին
1828
L'UNION
DE PARIS
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂԻՆ
97 Միլիոն
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂԻՆ
137 Միլիոն
Ընկերութեան դրամատունն է
ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ
Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ Տնօրէն
Սիմոն էֆ. Քայսէրլեան
Կենաց ճիւղին տեսուչ Միհրան էֆ.
Տէր Ներսէսեան
Կ. Պոլիս, Ղալաթա, Թաշնաքարլուրուն
Խան, Օսմ. Պանքային դէմ

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՅԻ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէի Խասսաի Շահանէճէ միւպայաա օլունաճագ սէքզէն պին քիլօ Բիզօն բիրինճի իլէ ատի Մըսըրըն միւնագասասընա պաշլանըլտըղընտան վէ թէմինադըն խիրմի տօգուզունճը բէնչշէնպէ կիւնիւ Բիզօն բիրինճինին վէ աղուսթոսըն իւչիւնճիւ սալը կիւնիւ ատի Մըսըրըն գարարը վիրիլէճէկինտէն իխալէ թալիպ օլանլարըն թէմինաթ աքչէսինի վէ եա միւթէպէր քէֆալէթնամէլէրի միւսթասհիպէն հէֆթէ մէզքիւրէ նիհայէթ սաաթ տօգուզա գատար Խազինէի Ճէլիլէի միւչաւիրէթ օտասընա կէլմէլէրի իլան օլունուր։

Ֆի 25 Թէմմուզ սէնէ 315

1—3

ԻԼԱՆ

(Բօրսա վէ Թէլէկրաֆ Նէզարէթի)

Մանկալ քէօմիւրի, Տէրսաատէթ մէրքէզինէ 3500 քիլօ, Պէյ օղլու մէրքէզինէ 2300, Տէրսաատէթ Բօսթախանէսինէ 9000, Ղալաթա Բօսթախանէսինէ 5900, Նէզարէթ փարլիգասընա 2000, Տայիրէի Նէզարէթէ 13,000, ճէման 35,700 քիլօ։ —Հաթապ, Պէյ օղլու մէրքէզինէ 70 ճէքի չէքի, Տէրսաատէթ Բօսթախանէսինէ 90, Նէզարէթ փարլիգասընա 5, Տայիրէի Նէզարէթէ 200, ճէման 365։ —Մատէն քէօմիւրի, Տէրսաատէթ մէրքէզինէ 8 թօնօ, Պէյ օղլու մէրքէզինէ 5, Տէրսաատէթ Բօսթախանէսինէ 30, Ղալաթա Բօսթախանէսինէ 6, ճէման 49։

Բօսթա վէ Թէլէկրաֆ Նէզարէթի տայրէսինէ Տէրսաատէթ վէ Պէյ օղլու վէ Ղալաթա Թէլէկրաֆ վէ բօսթախանէլէրինին վէ Նէզարէթ փարլիգասընըն սէնէի հալիյէ իհթիյաճաթը օլարագ միւպայաասընա լիւզում կէօրիւլէն պէրվէճհի միւֆրէտաթ պալա ճէման օթուզ պէշ պին եէտի իւզ քիլօ մանկալ քէօմիւրի իլէ իւչ իւզ ալթմըշ պէշ ճէքի չէքի հաթապ վէ գըրգ 9 թօնօ մատէն քէօմիւրի միւնագասայա վազ օլունմուշ օլտուղունտան թալիպ օլանլարըն ... թէմինաթ աքչէլէրինի վէ եա միւթէպէր քէֆալէթնամէլէրի միւսթասհիպէն Թէմմուզըն Օթուզ իքինճի Բազար էրթէսի կիւնիւ սաաթ ալթըտա Նէզարէթի միւշարիւնիլէյհա Միւպայաաթ Գօմիսիօնունա մուրաճաաթ իլէ ... թէքլիֆ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

Ֆի 24 Թէմմուզ սէնէ 315։ 409

ՓԱՅԼ ՀԱՈՒՍԻ ՎԵՐՋԻՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Հոգեւոր երգեր Հանդերձ եղանակօf, Հայատառ Թուրքերէն։ 214 էջ։ Կը պարունակէ իբր 270 եղանակներ և 313 հոգեւոր երգեր։ Գործը բոլորովին նոր չէ, այլ հին երգարանի մը նոր հրատարակութիւնը՝ վերաքննուած և բարեփոխուած, նաեւ ճոխացուած իբր 62 նոր երգերու և 70 նոր եղանակներով յաւելմամբ։ Մասնաւորապէս յանձնարարելի է Թրքախօս Հայոց, նաեւ այն ամէնուն որոնք Թուրքերէն կը կարդան և համ կ'առնեն Թուրքերէն հոգեւոր երգերէ։ Բոլոր երգերը յօրինուած են Աւետ. սկզբունքներու և վարդապետութիւններու համաձայն և կրնան հոգեւորապէս օգտակար ըլլալ Հայ ժողովուրդին ամէն դասակարգերուն անխտիր։ Գին 10 դահեկան։

Նոյն գիրքը առանց եղանակի և մանրագիր, գրպանի համար, էջ 344, գին 5 դահեկան։

Նոյնին խոշորագիրը դարձեալ առանց եղանակի, մալըոյ տակ, ի մօտոյ վաճառելի, գին 6 դահեկան։

Կը ծախուի Փայլ-Հաուսի գրատան մէջ Ցինճանճըլար Եօգուշու։ 173

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

ՏՐՔ Մ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

(Եռանի ֆոթոգրաֆատան վրայ յարկը, Պէշ Չէրագրեանց դէմ)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենատոկուն ցաւած ակռաներն ալ առանց ցաւի կը լեցնեն. յատուկ դեղեր և բժշկական փորձառութեան պայմանաւ։

Նորաձեւ եղանակաւ, Նուրբ, Ճաշակաւոր, և գիտական արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականի, դիւրին յետադարձութեան, ծամելու, և այլ օգտագործութեան երաշխաւորեալ։

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաեւ Թերմբ, բժշկական գետիներու և ամենակատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ, առանց ցաւի ատամնահանութիւն.

Ց. Գ. Զմեանները կ'երթայ օրն ալ, (Կիրակի կէս օր) ինչպէս նաեւ ամէն օր, (Կիրակի կէս օրէն) հիւանդ կընդունին Բերայի գործատեղին։

Գաւառացիներ կրնան գրել եւրեանց բնակարանն, Թիւ 1 Խոտասար փողոց։

NEVRALGIES Անգար, Սառմըքսի կծկում, Անարիւնութիւն և բոլոր ջղային նիւանդութիւնները մէկ ժամուան մէջ կը բուժուին շնորհիւ Տոքթէօր CRONIERի ՀԱԿԱՋՂԱՑԱՒԱՑԻՆ ԴԵՂԱՀԱՏՆԵՐՈՒՆ

Տուփը 3 ֆրանք, ճամբու ծախք չառնուիր Paris, դեղարան Robriquet, Monnaie փողոց թիւ 23։ Կը ծախուի նաև բոլոր դեղարաններու մէջ։

ԻՕ. ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

Ամենանին Միջազգային Ընկ.ն կենաց վրայ ապահովագրութեան

Տնօրէնութիւն յԵւրոպա

Բարիզ 1 և 3 Լը Բէլթիէ փողոց (Պուլվառ տէ զ'Իդալիէնի անկիւնը)։ Ընկերութեան շէնքերն այժմ կը վերաշինուին, ուրով իր գրասենեակներն առժամաբար փոխադրուած են Նոդր-Տամ տէ Վիքդուար փողոց Թ. 42։

1898 Յունուար 1ին ամբողջովին երաշխաւորութեան դրամագլուխն ամբարեալ գումարն է ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՐ ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՄԻԼԻՈՆ ֆր.։ Ապահովագրութիւն որ կը բանի՝ 4,545,160,943 ֆր.։ Ընկերութեան հիմնուելէն ի վեր՝ 1845՝ ապահովագրեալներու վճարուած՝ մէկ միլիառ 320 միլիոն։

1898ին հնչուն դրամով վճարելի շահերն են 14,400,000 ֆր., 1897էն 1,424,000 ֆր. աւելի։

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔ ունի 300,000է աւելի անդամ, որոնք Ընկերութիւնը կը կազմեն, որոնց կըպատկանի Ընկերութիւնն և որոց կը վերաբերին Ընկերութեան բոլոր շահերը։ Եթէ մասնակից էք, և կամ տակաւին չէք, խիստ շահեկան է ձեզի համար ճանչնալ Ընկերութեան մասնաւոր կարգադրութիւնները։ Օրինակի համար մանրամասն տեղեկութիւններ ուզեցէք իբրեւ հասութաբեր գործ ապահովագրութեան վրայ որ հարիւրին չորս երաշխաւորեալ տոկոս ունի. նոյնպէս տարեվճարներու ետ առնուելու ձեւով ապահովագրութեան վրայ, ի դէպ մահու որոշեալ ժամանակամիջոցի մէջ։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ.

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ճ. ՌԻ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Քննիչ-Պատուիրակ
Ա. ԶՈՒՀԱՃԵԱՆ
Վօյվօտա փողոց Վիթալիս խան Ղալաթիա

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրբուլ, Պօրտօյի, Մէյտի-Իրանեանի և Սեւ Ծովի միջեւ բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	
Ռամսէս	3000	Թիպս	2500
Անպիս	3000	Նէբթիս	2400
Թէյպըր	3000	Օսայրիս	2250
Փէռնօբուս	3000	Բէբրա	2250
Ծարսս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3000	Դասքըսք	1500
Մարքօթիս	2500	Կելլէ	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուէթօլ խան
ՃԷՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
568 31, Ճէյմս Սդրիդ Լիվըրբուլ

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ

1899 Մայիս 20էն սկսեալ մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն

Եւրոպական եզերքէն ՚Կամուրջ

11 —	Միրկ. Ր.հիս. պէպ. արն. գրչ. օրԹ. պշկ.	20
11 —	Ենիմ. մէզպ. պէօյբ. Թրպ. ենք. սԹն. պօյճ. պիտի հաղորդակցի	43
11 45	Պօյճ. Ր.հիս. պէպ. արն. գրչ. օրԹ. պշկ.	34
11 45	Ենմ. մէզպ. պէօյբ. բբճպ. Թրպ. ենք. միրկ. պիտի հաղորդակցի	46
12 30	Մրկ. Ր.հիս. պէպ. արն. գրչ. օրԹ. պշկ.	18
11 55	Պէօ՞բ. պէյգ. բշպհ. ենք. գնլ. Ր.Ա.հիս. գնտ. վանք. չնկ. պէյլ. զգկ. Սկտ.	44
12 30	Ենմ. մէզպ. պէօյբ. Թրպ. ենք. սԹէն. պօյճ. պիտի հաղորդակցի պշկ.	40
12 45	Ր.Ա. զվզ. ենմ. մէզ. պէօյբ. Թրպ. պէյգ. բշպ. չպզ. գնլ. Ա. հիս. գնտ. պշկ.	17
1 15	Պօյճ. ր. հիս. պէպ. արն. գրչ. օրԹ.պէշ.	20
1 30	Ենմ. մզբ. պէյբտ. Թրպ. ենք. էմրկ. պշկ.	21
2 15	Էմրկ. Ր. հիս. պէպ. արն. գրչ. օրԹ. պշկ.	33
2 03	Ր. Ա. զվբ. ենմ. մզբ. պէյբտ. Թրպ. ենք. սԹէն. պօյճ.	43
3 10	Պօյճ. Ր. Հիս. պէպ.արն. գրչ. օրԹ. պշկ.	18
2 42	Պէյգբ. պէյգ.բշպ. չիպ. Ա. հիս.գնտ. պշկ.	46
4 —	Միրկ. Ր. հիս. պէպ. արն. գրչ. օրԹ. պշկ.	21
4 —	Ենմ. մզբ. պյբտ. Թրպ. ենք. սԹն. պօյճ.	40
4 40	Պօյճ. Ր. հիս. պէպ. արն. գրչ. օրԹ. պշկ.	33
5 30	Ենմ. մզբպ. պէյբտ. Թրպ. ենիք. միրկ. Ր. հիս. պէպ. արնվ. օրԹ. պէշկ.	45
6 30	Պէյգ. ենք. զանլ. միրկՐ. Ա. հիս. զանտլ. պէպ. արնվ. չնկ. պէյլ. Դուզկ. սկիւտ.	20
6 45	Ր. Ա. զավ. ենմ. մէզբ. պյբտ. Թրպ. ենք սԹէն. պօյճ. Ր. հիս. պէպ. արնվ. Դրչ. օրԹ. պէշկ.	23
7 30	Ենմ. մզբ.պյբտ. Թրպ.պյգ. բշպ. ենք.գնլ. Ա. հիս. գնտլ. վնք. չնկլ. պէյլ. զգկ. պշկ.	34
8 36	Ր. Ա. զավ. ենմ. մէզբ. պյբտ. Թրպ. պէյգ բշպհ. չպբ. զանլ. Ա. հիս. գնտլ. վնիք. չէնկ. պէյլ. զուզկ. սկիւտ.	17
9 —	Ենմ. մզբպ. պյբտ. Թրպ. ենիք. սԹէն. միրկ. Ր. հիս. պէպ արն օրԹ պէշկ	18
10 —	Եէնմ. մէզպբ. պէօյբ. Թարպպ. եէնք. պօյաճ. ր. հիսար պէշկբ։	44
10 35	Միրկ. պօյճ. պէպ. արն. գրչ. օրԹ.	46
11 —	Ենմ. մէզբ. պէյբտ. Թրպ. ենիք. միրկ. Ր. հիս. արն. պէշկ։	21

Ասիական եզերքէն Կամուրջ

10 45	Պէյգ. Ա. հիս. գնտլ. վանք. չէնկ. պէյլ. զգկ. սկիւտ.	45
11 15	Պէյգ. փշպհ. չպքլ. զանլ. Ա. հիս. հետեւեալ շոգենաւին պիտի հաղորդակցի	21
11 45	Ա. հիս. գնտ. վնիք. Չնկ. պէյլ. Դզկ. պշկ.	33
12 15	Պէյգ. բշպհ. ենիք. զանլ. Ր. Ա. հիս. գնտլ. վնիք. չնկլ. պէյլ. զուզկ. սկիւտ։	44
1 30	Պէյգ Փշպհ Չպքլ Զանլ ա Հիս պէշկ։	17
2 —	Ա. հիս. գնտլ. վնիք. չնկ. պէյլ. զգկ. պշկ։	45
3 15	Չնկլ. պէյլ. զգկն. սկիւտ։	17
3 —	Պէյգ.փշպհ.չպքլ.զանլ. Ա.հիս.գնտ.պշկ։	46
3 30	Ա. հիս. գնտլ. վնք. չնկ. պէյլ. զգկ. պշկ։	34
4 30	Պէյգ. փշպ. չպքլ. գնլ. Ա. հիս. ճնտ.սկ.	44
5 —	Ա. հիս. գնտլ. վնիք. չնկ. պէյլ. զգկ. պշկ.	43
6 30	Պէյգ. ենիք. զանլ. միրկ. Ր. Ա. Հիս. գնտ. պէպ. արնվ. չնկ. պէյլ. զգկ. սկիւտ։	20
8 —	Պէյգ. փշպ. ենիք. զանլ. Ա. հիս. գնտլ. վնիք. չէնկլ. պէյլ. զգկ. պէշկ։	31
9 15	Պէյգ. փշպ. չպքլ. զանլ. Ա. հիս. գնտլ. վնիք. չնկլ. պէյլ. զուզկ. սկիւտ։	17
10 10	Ա. հիսարէն ուղղակի կամուրջ։	45
10 30	Պէյգ. ենիք. զանլ. Ա. հիս. զանտ. չնկլ. պէյլ. զուզկ. սկիւտ.	33
11 10	Վանիգիւղէն ուղղակի կամուրջ։	34

Կամուրջէն ՚եւրոպական եզերք

11 45	Պէշկ. օրԹ. գրչ. արն. պէպ. Ր. հիս. պօյճ. ենիք. Թրպ. պէյբտ. մզբպ. ենիմ։	21
12 20	պէշկ. օրԹ. արն. պէպ. Ր. հիս. միրկ.	20
12 45	պէշկ. միրկ. սԹէն. ենիք. Թրպ. պյբտ. մզբպ. ենիմ. Ր. Ա. զավար։	43
1 15	ՕրԹ. գրչշ. արն. պէպ. Ր. հիս. միրկ։	23
1 20	Սկիտ. Ա. հիս. գնլճ. չպքլ. փշպհ. պէյգ. պյբտ։	46
2 05	պէշ. օրԹ. արնվ. պէպ. Ր. հիս. պօյճ։	18
2 30	Պշկ.պյճ. ենիք. Թրպ. պյբտ. մզբ. ենիմ։	40
3 15	ՕրԹ. արն. պէպ. Ր. հիս. միրկ։	21
3 35	Սկիտ. զգկն. օրԹ. պէյլ. չնկլ. արնվ. գնտլ. Ա. Ր. Հիս. գնլճ. միրկ. ենիք.փշպ. պէյգ. Թրպ. պյբտ. մզբ. ենմ. Ր. Ա. զվք։	23
3 30	Պէշկ. օրԹ. գրչշ. արնվ. պէպ. Ր. հիս. միրկ։	33
4 —	պէշկ. միրկ. սԹէն. ենիք. Թրպ. պյբտ. մզբպ. ենիմ։	45
4 45	պշկ. զգկ. պէյլ. չնկլ. արնվ. պէպ. գնտ. Ա. Ր. Հիս. գնլճ. սԹէն.ենք. փշպ. պէյգ։	20
6 —	պէշկ. օրԹ. գ.չշ. արն. պէպ. Ր. հիս. պօյճ. ենիք. Թրպ. պէյբտ. մզբպ. ենմ.	34
6 30	Իսկ. բուզկ. պէյլեբ. չէնկէլ. քանտ. ա. հիսար քանլճ. եէնիք. պէյքօզ։պէօյ. մէզպ. եէնիմ. ր. ա. զավազ	17
7 —	պէշկ. օրԹք. գրչշ. արնվ. պէպ. ր. հիս. միրկ. սԹէն. ենիք. Թրպ. պէյբտ. մզբպ. ենիմ։	18
8 30	պշկ. օրԹ. արնվ. պէպ. Ր. հիս. պօյճ. ենիք. Թրպ. պէյբտ. մզբպ. ենիմ։	44
9 15	Պէպ. ենիք. Թրպ. պյբտ. մզբպ. ենիմ։	21
9 40	պշկ. օրԹ. գրչ. արնվ. պէպ. Ր. հիս. միրկ	46
10 05	միրկ. ենիք. Թրպ. պյբտ. մզբպ. ենիմ. Ր. Ա. զավզ։	40
10 20	պէշկ. գնտլ. Ա. հիս. փանլ. չպքլ. փշպհ. պէյգ. մզբպ. Ր. Ա. զավզ։	43
10 35	Պէշկ. օրԹ. գրչշ. արնվ. պէպ. գնտլ. Ա. Ր. հիս. գանլ. միրկ. ենիք. փշպհ. պէյգ։	23
10 55	Պէպ. Ր. հիս. պօյճ. սԹէն. ենիք. Թրպ. գիրճպ. պէյբտ. մզբպ. ենիմ։	17
11 20	պէշկ. օրԹ. գրչշ. արնվ. պէպ. Ր. հիս. միրկ. ենիք։	18
11 45	Ենիք. Թրպպ. պէյբտ. մէզբպ. ենիմ։	46
12 —	Պէպ. Ր. հիս. պօյաճ. սԹէն. ենիք։	33
12 —	պէշկ. օրԹ. գրչշ. արնվ. Ր. Հ. ենիք։	34

Կամուրջէն ասիական եզերք

1 —	Պէշկ. զգկն. պէյլ. չէնկլ. վնիք. գնտլ. Ա. հիս։	45
1 20	Սկիտ. ա. հիս. զանլ. չպք. փշպ. պէյգ։ պէյբտ։	46
2 35	Սկիտ. զգկն. պէյլ. չնկլ. վնիք. գնտլ. Ա. հիս։	31
3 —	պշկ. Ր. հիս. զանլ. չպքլ. փշպ. պէյգ։	44
2 45	Կամուրջէն ուղղակի Չէնկէլ քէօյ։	17
3 35	Սկիւտ. զգկն. օրԹ. պէյլ. չէնկ. արնվ. գնտլ. ա. ր. հիս. զանլ. միրկ. ենիք. փշպ. պէյգ. Թրպ. պյբտ. մզբպ. ենմ Ր. ա. զավ։	23
4 20	ուղղակի վանիք ա հիսար։	43
4 45	պէշ. զգկն. պէյլ. չնկ. արնվ. պէպ. գնտլ. ա. Ր. հիս. զանլ. սԹէն. ենիք. փշպ. պէյգ։	20
6 30	Սկիտ. զգկ. պէյլ. չնկ. գնտլ. ա. հիս. գնլ. ենիք. պէյգ. պյբտ. մզբպ. ենիմ. Ր. ա. զվզ	17
8 45	պէշ. զգկ. պէյլ. չէնկ. վնիք. գնտլ. ա. հիս. զանլ. չպքլ. փշպհ. պէյգզ։	33
9 25	Սկիտ. զգկն. պէյբ. չնկլ. վնիք. գնտլ. ա. հիս.	45
10 20	պէշկ. գնտլ. ա. հիս. զանլճ. չպքլ. փշպհ. պէյգ. մզբպ. ր. ա. զավազ։	43
10 25	պէշկ. զգկն. պէյլ. չէնկլ. վնիք։	34
10 35	պէշկ. օրԹ. գրչշմ. արնվ. պէպ. գնտլ. ր. ա. հիս. զանլ. միրկ. ենիք. փշպ. պէյգ։	23
11 10	պէշ. պէյլ. չէնկ. վնիք. ա. հիս. փշպ. պյգ։	45
11 40	սկտ. գնտ. ա. հիս. գնլ. չպք. փշպ. պյգ. պյբտ	44
11 55	պշկ. զգկն. պէյլ. չէնկ. վնիք. գնտ. ա. հիս։	20

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20ի Կայս. Իրատէով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37

Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.— ԿԵԱՆՔ.— ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— ԱՐԿԱԾՔ։

Երաշխաւորութեան գումար	121,765,333 ֆր.
1898 ի հասոյթք	34,775,462 „
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ	164,172,000 „

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս
Ա. ՀԻՐՄԻԶ

Ղալաթիա, Քարաքէօյ
(Հին Պէտէ Մանտաճ)

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար
ԹԷՕՏՕՐ ՌԷՊԲԷՆ

Farbenfabriken vorm. Friedr. Bayer & Co.
ELBERFELD (Allemagne)

Somatose

ՍՕՄԱԹՕԶ

Անհամ փոշի | Միսին սննդական տարրերը միայն կը պարունակէ

ՍՔԱՆՉԵԼԻ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

Տկար անձերու, տխեղծ մանուկներու, հիւծախտի, այլեւայլ ստամոքսային հիւանդութիւններու, ծննդական վիճակի, տղոց ողնաթեքութեան, հիւանդութենէ ապաքինածներու

եւ մանաւանդ

ՔԼՕՐՕԶԻ ՀԱՄԱՐ

Սօմաթօզը, առանց բացառութեան ախորժակ կը բանայ

4 շաբթուան մէջ 8 լիտր կ'աւելցնէ մարմինի ծանրութիւնը

Սօմաթօզը պէտք է ծախուի իրեն յատուկ պահարանով, 25, 50 և 100 կրամնոց տուփերու մէջ

320

Կը ծախուի ամէն դեղարաններու մէջ։ Կեդրոնատեղի Ճօն Քնէյթէլ, Պոլիս 31—52

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ
ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆՈՒԱԾ
Վեհափառ Սուլթանին
Կայսերական Իրատէով

Որ կը կրէ 2/14 Օգոստ. 1892 Թուակիր
(20 Սէֆէր 1310)

Գործակալ, Ղալաթիոյ մէջ
Պ. Ալպէր Սիմընս
Ցակորեան խան, Վօյվօտա փողոց
Թիւ 67

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Հրդեհի, արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին
Կ. ՊՈԼԻՍ Նէնի խան, Քարաքէօյ Ղալաթիա

Գործակալ, Պոլսոյ կողմը
Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղը
Եէնի ճամի հավլուսը փողոց,
Օսմ. Նամակատան դէմը

Դեր-գործակալ Պոլսոյ կողմը Պ. Ի. Զասօլս
Մաքրուճճըլար, Զարչըլը խան, Թիւ 21 194

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԵՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլլի, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Գօմօ	1497	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Ռօզարիօ	186
Ալէրթօ	3607	Գօնկօ	2908	Կրօտնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սաֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Գօրսօ	895	Հիրօ	775	Մարդէլլօ	3709	Ծիրիօ	1735
Արիօսդօ	2377	Տիտօ	4811	Հիտալկօ	1581	Միքատօ	3557	Սիլվիօ	1198
Բասանօ	1822	Տօմինօ	987	Հինտու	3720	Միլօ	1057	Սբէրօ	1200
Ֆօրօտինօ	1264	Տուրօ	2383	Հօրատիօ	3600	Մօնդէպէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Պրաւօ	1076	Տրաքօ	1713	Հումպէր	596	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Պրինօ	841	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Նէրօ	1083	Թօքիօ	3827
Պըֆֆալօ	4431	Էպրօ	2464	Իտաճօ	5540	Օհիօ	4100	Թօլէտօ	1470
Ծէյրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ժիւնօ	1080	ՕնԹարիօ	4036	Թօրբիտօ	437
Գալիբսօ	1337	Էրատօ	1481	Ֆլէսօ	1053	Օրլանտօ	1585	Ուրպինօ	2589
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Ֆօլքինօ	2307	Բալէրմօ	1637	Վասբօ	1914
Գազօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Ֆօմնօ	1700	Բէլօ	510	Վօլօ	1289
Չիքակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Ռիալթօ	2229	Վօլթուրնօ	2396
Սիսէրօ	1834	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէբանտօ	2272	Րինալտօ	1663	Խէնօ	1850
Կլիօ	2687	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Ռօլլօ	1613	Զէրօ	1200
Գօլօրատօ	4235	Կիդանօ	1243	Լօրէնցօ	3181	Ռօմէօ	1789		

Տօրօ շոգենաւը, նաւապետ Բէյճ, ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն հոս հասած է։

Իրպօ շոգենաւը, նաւապետ Ուտ, ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն մեկնած է ամսոյս 28ին և օգոստոս 12ին հոս կը սպասուի։

COMP RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DE
COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Գշ. 27/8 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։

Դշ. 28/9 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ (հաղորդակցելով Աղեքսանդրիա, Բորտ-Սաիտ, Եաֆա, Պէյրութ եւ Բիրէ)։

Եշ. 29/10 Օտէսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։

Եշ. 29/10 Ինէպօլու, Սինօպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ եւ Պաթում ժամը 1ին յետ միջօրէի։

Ուր. 30/11 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի- 561

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ

Ուղղակի երթեւեկութիւն Լիվըրբուլ և Միջերկրական Ծովու

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնօ
Ումպրիա	7718	Պօթնիա	4561
Էդրուրիա	7718	Սամարիա	3574
Սէրվիա	7391	Մարաթօն	2403
Ուրանիա	7268	Ադլաս	2393
Բավոնիա	5587	Սարակոսա	2166
Սէֆալոնիա	5517	Թարիֆա	2246
Կալլիա	4809	Բալմիրա	2144
Սիթիա	4557	Փրրնիատա	1899
Ալճէրօ	2143	Մօրօքքօ	1855
Քէտար	1876	Քամբանիա	12950
Շէրպուրկ	1614	Լուքանիա	12950
Գաթալոնիա	4845		

«Սամարիա» շոգենաւը, նաւապետ Քամբպէլ, հոս հասաւ։

«Վէրիա» շոգենաւը, նաւապետ Գրէմըր, պիտի ճամբայ ելլէ այս շաբթու դէպի Լիվըրբուլ։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՕԼԻ գործակալ
Thomas C. Joly
Մէյմանէթլի խան, Թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց։ 571

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրբուլի և Ամերիկայի միջեւ բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Վիքդօրիան	10500	Ֆլավիան	3500
Արմէնիան	10500	Իսթրիան	3500
Քէսդրիան	10500	Ալբէռթն	3000
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գօլօմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ճօրճիան	8000	Անտալուզիան	2500
Պօստօնիան	8000	Ալզաշիըն	2500
Ֆիրճինիան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆալէրնիան	3700	Մինճօ	900
Վավօնիան	3700	Օբօրդօ	800
Ֆլամինիան	3700	Լիսպօն	800
Ֆապիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունէն հանելու համար իրենց հրահանգը գրկել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷ
Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Թիւ 1
Ղալաթիա

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԽՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (8)

ՍԻՄՕՆ ՊՈՒՊԷ

ՄԱՆՏՐԷՆԻ ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ

Ա. ՄԱՍ

ՖԱՐՈՒԱ-ՊԷԼԷՕԶ ԴՂԵԱԿԸ

Ատոր վրայ Բրիւնէէ գացած էին, ուր Էլոիզ՝ Ֆարուայի կոմսուհի դարձած՝ բոլորովին կերպարանափոխեց իր ամուսինը։ Ամէնէն նողկալի ագահութիւնը ներշնչեց անոր, իրենց հարստութիւնը աւելցնելու համար շատ աղտոտ միջոցները գործածել տալով։

Կարելի չէր դիմանալ սակայն։ Խեղճ կոմսը՝ հիւանդ արդէն, դրգլեակներ բանտիլուած էր հագնիլ՝ հակառակ միլիոնատէր կին մը ունենալուն աղքատի մը պէս կ'ապրէր, շատ դէշ սնունդ մը առնելով։

Օր մը՝ գլխաւորաբար քանի մը բարեկամներու դրդումէն քաջալերուած, փորձեց ընդվզիլ։ Փախաւ այդ ընտանեկան բանտէն, գնաց Բարիզ՝ փոխառութիւններ ըրաւ ու քիչ մը ատեն կրցաւ չէնք շնորհք ապրիլ։

Էլոիզ վճարեց պարտքերը, բայց կրկին ձեռք ձգեց իր ամուսինը։

Քանի մը անգամ կրկնուեցաւ այս փախուստը, թէեւ խեղճ կոմսը՝ ամէն անգամուն ալ կրկին ձեռքը իյնար այդ անհաշտ մեղերային՝ որ կը հատցնէր զինքը։

Այդ փախուստներուն հետեւանքով Էլոիզ սկսաւ սոսկալի ատելութիւն մը սնուցանել ամուսնին բոլոր բարեկամներուն ու մասնաւորաբար Մէլքիոր տը Ռոժոյին դէմ, որ սակայն՝ սկիզբները ամէնէն աւելի համակիր եղած էր իրեն։

Այդ սկիզբի տարիներուն մէջ, Մէլքիոր՝ իր հաճոյալի ու մտացի խօսակցութեամբը ու կատարեալ ազնուականի կերպովը այն աստիճան մօտեցած էր կոմսուհիին՝ որ շատեր կ'ըսէին թէ մեծ գումարներ փոխ առած էր անկէ։ Լուր տարածուած էր նոյն իսկ թէ Էլոիզ կը սիրէր Մէլքիորը, և ամէն մարդ գիտէր արդէն թէ այս վերջինը ոչ անչելի կերպով կրնար օգտուիլ այդ կացութենէն.

Կոմսուհիին իրա՛ւ է որ շատ հաճոյալի կը թուէր Մէլքիորի վարմունքը, բայց այն ատենէն՝ ուր լսած էր թէ տը Ռոժօ պառոնն ալ Ֆարուա-Պէլէօզէ փախչիլ կը թելադրէր իր ամուսնին, սկսած էր ատել զայն անկարեկիր ատելութեամբ մը։

Այդ ատենէն մինչեւ մեր պատմած դէպքերուն հանդիպող օրերը՝ Մէլքիոր անցած էր ընկերական բոլոր երեւոյթներէն՝ շարունակ կերպարանափոխուելով։

Աշխարհիկ, շքեղ ազնուականի վիճակէն, կասկածելի մարդ մըն էր դարձած ուրկէ կը զգուշանային։ Նոյն իսկ քանի մը մանր մունր արկածներ պատճառ եղած էին որ ոչ ոք ընդունի զինքը՝ իր նախապէս յաճախած ընկերութիւններուն մէջ։

Տարիքն ալ վրայ հասած էր և իր Բարեկամները կ'ըսէին թէ ալ գործը լմնցած էր։

Այս մարդուն վրայ է որ պիտի խօսինք հիմայ։

Բ

ԴԱՒԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

Մէլքիոր տիւ Ռոժօ չէր չափազանցած իր վիճակը նկարագրած պահուն։ Արդարեւ թշուառութեան յետին աստիճանին հասած էր։ Եւ սակայն գրպանը դեռ բաւական դրամ կար երրորդ կարգի վակոնով Բարիզ վերադառնալու համար։

Խեղճը բաւական սկարացած էր արդէն։

Առաջին կառախումբը մտաւ և ժամը 11ին Բարիզ հասաւ։

Իսկոյն Պօյլ փողոցը գնաց, Հիւսիսի կայարանէն ոչ շատ հեռու։

Եւ հոն, առանց վարանելու մտաւ տեսակ մը որջի մէջ՝ որ երկար ատենէ ի վեր արդէն ոստիկանութեան հսկողութեան տակ կը գտնուէր և զոր կը վարձէր հայր Միքօնէ։

Այս հաստատութիւնը դէշ երեւոյթ մը չունէր թէեւ և շատ հետքբրքրական կերպով յարդարուած էր, սակայն հոն կը յաճախէին Բարիզի ամէնէն վտանգաւոր մարդիկը՝ քսակահատներ, գողեր, տուն թալլողներ, վերջապէս դէշ գործ մը ընելու, և գիշերային յարձակումներու ընդունակ ամէն տեսակ մարդեր։

Դուրսէն ներս մտնելով տարօրինակ բան մը չէր զարներ աչքի։

Սրահը՝ իր տրապէզով բնաւ չէր տարբերէր ուրիշ կապելաներու սրահէն։ Ցետոյ կու գար ճաշատունը որուն վրայ ալ արտադրոյ կարգի բան մը անկարելի էր տեսնել։

Այս երկու սրահները ընդհանրապէս պատուաւոր մարդիկ կը յաճախէին։

Բայց ատոնցմէ անդին կար ներքին բակ մը՝ բոլորովին աղտոտ՝ որ փայտէ սեղաններ ու աթոռակներ միայն ունեցող սրահի մը կը յանգէր։

Հոդ էր որ կը գումարուէին «Ընկերները»։

Ընդհանրապէս լեզուն կ'ըլլար այդ «Ճոտեր սրահը»՝—ինչպէս որ կ'ըսէին,— թէեւ այդ իրիկունը միայն երկու հոգի կային հոն։

Անոնցմէ մէկը բաւական կորովի մարդ մըն էր՝ ալեխն ու մօրուքը ածիլած. նախկին դերասան մը՝ Լալուէթ՝ որ իր յաջողութեան օրերը ունեցած էր ատենին։

Անփափկանկատ արարքի մը հետեւանքով ճամբու դրուած էր Վառիէթէ թատրոնէն՝ ուր շատ կարեւոր դերք մը ունէր։

Քիչ մը ատեն գաւառները շրջած էր իբր կատակերգու, բայց չէր կրցած յաջողիլ, և օրէ օր թշուառանալէ ետքը Բարիզի ստորին դասակարգին գիրկը ինկած էր՝ ապրելով իբր մարդ մը՝ որ արդէն թաղած է իր պատւոյ զգացումը։

Հոն տեսած էր Մէլքիոր տիւ Ռոժօն՝ ան ալ անկեալ մը իրեն պէս, և քիչ ատենուան մէջ յարած էր անոր։

Մէկ կողմէ Մէլքիոր կը զուարճանար Լալուէթի կատակներէն և միւս կողմէ Լալուէթ ալ կ'ուրախանար ճշմարիտ պարոն մը իրեն բարեկամ ունենալուն համար։

Բաւական ամիսներէ ի վեր անբաժան էին իրարմէ։

Սրահին մէջ գտնուող միւս մարդը՝ զոր Լալուէթ հրաւիրած էր այն իրիկուն, տասնըվեց տարեկան պատանի մըն էր՝ վերջին ծայր գեղեցիկ դէմքով մը՝ ուրկէ համարձակութիւն, զուարթութիւն և խոհականութիւն կ'արտացոլար։

Առաջին ակնարկով մարդ անպատճառ գնչուի ցեղէ սերած մէկը պիտի կարծէր զայն։

Բայց ատոր հակառակ, արուարձանի հիանալի արտասանութեամբ մը կը խօսէր։

Երկուքն ալ անհամբերութեան շարժումներով ընդունեցին պառոնը։

—Ի՞նչ ըրիր, հարցուց Լալուէթ։

—Ոչինչ, պատասխանեց Մէլքիոր։

—Չկրցա՞ր բան մը ձեռք ձգել։

—Ընդհակառակը։

—Ի՞նչպէս ընդհակառակը։

Պատանին՝ որ գործաւորի զգեստ մըն էր հագած և դեռ խօսքի չէր խառնուած, ընդմիջեց անոնց խօսակցութիւնը՝ Մէլքիորի ըսելով.

—Վախնամ պառաւը ձեզմէ դրամ ուզեց փոխանակ ինքը տալու։

Եւ սկսաւ ժպտիլ՝ ծիծնի պէս ճերմակ ակռաները ցոյց տալով։

—Ո՛չ, Մանտրինէ, պատասխանեց Մէլքիոր, պառաւը դրամ չուզեց ինծմէ, բայց անանկ բուռն կերպով մը մերժեց դրամ տալ՝ որ տակաւին կը զարմանամ իր վարմունքին վրայ։

—Կ'երեւայ թէ դիւրաւ քիթէն բռնուելիք մէկը չէ այդ ջատուկը։

(Շարունակելի)